

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Uredjuje uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje

Novomeški okraj je dobil za letos še sto milijonov

Na prošnjo okrajnega ljudskega odbora Novo mesto je izvršni svet LRS dodelil okraju še 100 milijonov kredita za nujno potrebne gradnje družbenega značaja. Vsota mora biti uporabljena še letos, zato je bila prva točka dnevnega reda 13. seje obeh zborov OLO Novo mesto razdelitev tega kredita.

Po daljšem razpravljanju so odborniki določili 64 milijonov dinarjev za komunalno dejavnost in 36 milijonov za prosveto. Od zneska za komunalno dejavnost bo uporabljeno za elektrifikacijo podeželja 12 milijonov 500 tisoč, za gradnjo stanovanj 26 milijonov 500 tisoč, za vodovode 5 milijonov in za tlakovanje ceste Novo mesto - Bršljin 20 mi-

lijonov. Pomoč za elektrifikacijo dobijo predvsem tam, kjer so dela že postorjena, niso pa računali še plačani. Odborniki so ostro grajali posamezne elektrifikacijske odbore, ki delajo čisto na lastno pest brez dogovora z gospodarskim svetom OLO, ko zaldejo v dolgovne, pa prosijo pomoč. Odborniki so bili mnenja, da je zlasti treba pomagati partijskim vsem in takim, kjer prebivalci sami največ žrtvujejo.

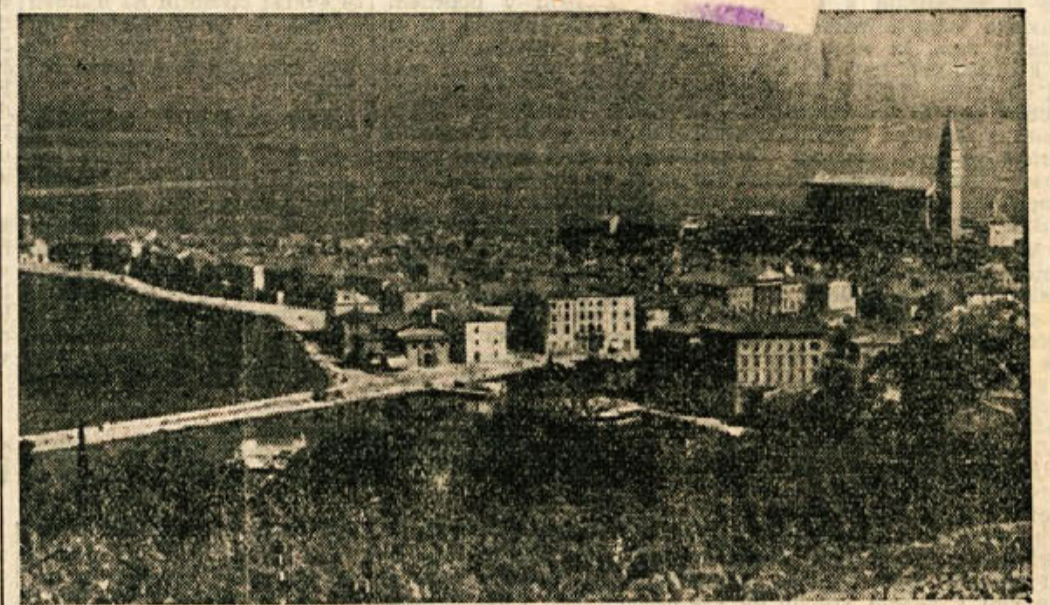
Od 26 milijonov 500 tisoč, namenjenih za gradnjo stanovanj, je namenjenih 18 milijonov za gradnjo treh štiristanovaljskih hiš na stadionu v Kandiji, 8 milijonov 500 tisoč pa za dokončanje obnovitve stare gimnazije v Novem mestu,

v kateri bo tudi več stanovanj. Od 5 milijonov za vodovode dobijo Zalovče milijon dinarjev, Skocjan za začetna dela pri gradnji vodovoda 2 milijona in Mihovo pod Gorjanci 2 milijona. V tej vasi so vsačani že sami pričeli z delom.

Od 36 milijonov za prosveto so dodelili 10 milijonov za gradnjo nove šole v Smarjeških toplicah za šolo v Slopičah 6 milijonov, za šolo v Šentrupertu 4 milijone, za popravilo osnovne šole v Novem mestu 3 milijone, za popravilo gimnazije v Šentjerneju 1 milijon, za osnovne šole v občini Zagrade 1 milijon, za projektove šole v Trebnjem 1 milijon 700 tisoč, za dokončana dela pri mladinskem domu v Kotu pri Mirni 2 milijona in manjše zneske za popravila šol na Vel. Cerniku, Lakencah, v Trebelnem in Vavti vasi.

V nadaljevanju seje so odborniki poslušali poročilo predsednikov Trgovinske in Gostinske zbornice. V razpravi o teh poročilih so odborniki obravnavali pojave nepravilnega dvigovanja cen v gostinstvu in trgovini. Največjo zmedo v odkupnih cenah, ki vplivajo potem še na ostale cene, delajo razni prekupčevalci, katerih je povsod več kot preveč. Poleg tega pa dvigajo nepravilno cene proiz-

Slovensko morje ko obalo

»Naša republika Slovenija je naposled prišla do morja, dobila je svoj košček morske obale, čeprav majhen, in sicer prvokrat v svoji zgodovini, in ta košček obale je dobila z mednarodnim priznanjem...«

Aleš Bebler

Odloka o stanovanjski skupnosti in najemini

Okrajna ljudska odbora Črnomelj in Novo mesto sta na zadnjih rednih sejah sprejela med drugim tudi odloka o ustanovitvi stanovanjske skupnosti, volitvah hišnih svetov in svetov stanovanjskih skupnosti ter kategorizaciji stanovanj.

Odloka podrobno navajata, katere stavbe pridejo pod upravo stanovanjske skupnosti. To so predvsem vse stavbe splošnega ljudskega pomena in pa druge stavbe, ki imajo najmanj dvoje ali več družinskih stanovanj ali ustrezne poslovne lokale. Odloka določata tudi delitev okraja na posamezne okolišje, način kategoriziranja stanovanj in višino najemnine. Okraj Črnomelj je razdeljen na dva okolišja. V prvi spadata Črnomelj in Metlika, v drugi pa vsi ostali kraji. Novomeški okraj (brez Novega mesta) je pa razdeljen na tri okolišja. V obeh okrajih se ocenjuje stanovanja po točkovnem sistemu. V okraju Črnomelj je določena najemlina za stanovanje v prvem okolišju na 0,30 din za m² in točko, v drugem pa 0,26 din za m² in točko. Vsa stanovanja se razvrstijo v 7 kategorij in ocenijo po točkah od 25 do 110 točk. Prav tako se razvrstijo stanovanja v novomeškem okra-

ju, le cena za najemnico je določena v prvem okolišju na 0,30 din, v drugem na 0,25 din in v tretjem na 0,20 din od m² in točke. Oba odloka veljata glede najemnine od 1. avgusta letos. Odloka prav tako določata, da morajo vsi stanodajalci skleniti pismene pogodbe s stanodajalci v smislu tega odloka.

REORGANIZACIJA GOSTINSTVA V BELI KRAJINI

Gostinstvo se je v Beli krajini po osvoboditvi precej razvilo. Med vojno je bilo močno prizadeto in nekateri gostinski objekti še danes služijo v druge namene. Sporedno z gospodarskim razvojem Bele krajine in njeno industrializacijo je potrebno, da se še bolj razvije tudi gostinstvo. V vrsti novih gospodarskih uredb smo dobili v zadnjem času tudi uredbo, ki prvič na zakoniti osnovi ureja tudi to panogo gospodarstva. S to uredbo je gostinstvo prilagojeno razmeram tako v mestih kot na podeželju. Njen glavni namen je vključiti tudi gostinstvo v socialistični sektor ter dvigniti gostinske storitve na višjo raven. Pravilno razumevanje in opora OLO in ne-

katerih občin do razvoja gostinstva in njegove vloge v današnji dobi, je že rodilo nekatero pozitivne sadove. Povsem naravno je, da se z dvigom gostinstva vse bolj uveljavljajo tudi prirodne lepote in druge zgodovinske znamenitosti Bele krajine, kajti brez razvitega gostinstva ni turizma.

Novi planinski dom na Mirni gori je prvi tak pomemben korak v tej smeri. Turistična planinska postojanka že sedaj privablja vedno več navdušenih obiskovalcev iz vse države. Izboljšana ureditev gostilne v Črnomlju in Semicu v letošnjem letu je brez dvoma tudi lep napredek, zlasti ker je bilo z ureditvijo gostilne v Semicu pridobljenih 14 postelj za prenočišča. Lep vzgled za ureditev gostinstva je dal kolektivni rudnika v Kanjarici, ki je ustanovil in uredil lep gostinski objekt ter ga v smislu uredbe izročil v delavsko upravljanje. Upamo, da bosta temu vzgledu sledila še tovarna učil in Belsad. V smislu uredbe so bile v Črnomlju uknjene tri privatne gostilne. To bo nadomestilo novo ustanovljeno gostinsko podjetje »Groz« s sedežem pri Kolbezu. Tako je s to reorganizacijo znatno okrepjen socialistični sektor gostinstva.

Vse kaže, da bo gostinstvo letos znatno presežilo družbeni načrt, kar gre na račun zvišanih cen storitev, predvsem pa na račun večje potrošnje alkoholnih pijač. Od skupnega prometa v gostinstvu odpade na alkoholne pijače kar 75 odstotkov. Ta številka pa nam tudi dovolj zgovorno kaže, kam se razvija naše gostinstvo in kam ga bo treba v bodoče usmeriti. Zlasti na podeželju je večina gostiln, ki nudijo gostu samo pijačo. Nam pa so potrebne tudi na podeželju gostilne, ki bodo nudile gostu prave, predvsem pa hrano in prenočišče. Razni bifiji in druge točilnice, ki nudijo izključno samo pijačo in tako neposredno vplivajo na že tako preveliko potrošnjo alkoholnih pijač, nam niso v korist, pač pa v škodo z gospodarskim in kulturnim smislu. Nerazumljivo je, da posamezne gostilne na podeželju, kot na primer v Gradcu, odklanjajo hrano, čeprav je sama uredba dovolj jasno določa, da je gostinski objekt dolžan nuditi gostom vse vrste gostinskih uslug. Napačna je tudi težnja nekaterih ljudskih odborov, ki hočejo ustanoviti državno gostinsko podjetje tam, kjer za to ni pogojev, kot sta to primera v Podzemlju in Semicu. Taki državni gostinski objekti, ki nimajo toliko prometa, da bi vzdrževali osebe, potrebo za pravilno vodstvo obrata, nimajo pogojev za obstoj.

Za obrate, ki ne dosežajo pol milijona prometa, je najboljša oblika družbeno upravljanje, kot dopušča uredba. Takim obratom je tudi najbolj primerno določiti pavšalni davek. Ni potrebno, da bi posebej poudarili, da je za pravilno vodstvo obrata potreben strokovni kader. Mnenje nekaterih, da je za vodstvo gostinskega dober vsakdo, je popolnoma zmotno in nesocialistično.

V SODRAŽICI SO ODKRILI SPOMENIK PADLIM BORCEM

V nedeljo, 3. oktobra je bila na pokopališču v Sodražici lepa in ganljiva slovesnost. Predsednik občinskega LO Danilo Samsa je v imenu Sodražanov odkril spomenik padlim žrtvam sodraške občine v NOB (spomenik je delo kiparja domačina Cvara). Ko je spomenik odkril, ga je izročil v varstvo organizaciji ZB Sodražica. Predstavnik ZB je govoril o junastvih tistih, ki spe v senči tega spomenika. Nato je spregovorila zbranim udeležencem, bilo jih je nad dvjesto, znana partizanska aktivistka in mati Marija Ivančičeva z Gore pri Sodražici. Marsikateremu so priletele solze v oči, ko je ta svoločna žena govorila o junastvu slovenskih sinov in hčera in mater jun-

TO IN ONO

JUGOSLAVIJA NA ŽELEZNIŠKI KONFERENCI V BUDIMPEŠTI

Na desetem zasedanju Evropske konference za vozne rede, ki se je začela 10. okt. v Budimpešti, sodelujejo tudi predstavniki Generalne direkcije jugoslovanskih železnic. Na tem sestanku razpravljajo o mednarodnem železniškem prometu, o tarifah za ekspresne vlake in o novem pravilniku o mednarodni uporabi vagonov.

JUGOSLOVANSKO-SOVJETSKI KOMPENZACIJSKI TRGOVINSKI SPORAZUM

1. oktobra je bil podpisan v Beogradu sporazum o dobavi blaga med jugoslovanskimi in sovjetskimi zunanje-trgovinskimi podjetji in organizacijami. Sporazum je rezultat pogajanj med predstavniki sovjetskih zunanje-trgovinskih organizacij in Zvezne zunanje trgovinske zbornice. Po tem sporazumu bodo sovjetske organizacije dobavljale jugoslovanskim podjetjem surovo nafto, bombaž, manzanovo rudo, antracit in rotacijski papir, jugoslovanska podjetja pa bodo dobavljala sovjetskimi meso, tobak, konopljo, etilni alkohol, kalcijev karbid, kavstično sodno in drgo. Glavne količine blaga morajo biti dobavljene še do konca tega leta.

SESTANEK MEDNARODNE UNIJE ZA ČESTNI PROMET

V Parizu so se sestali strokovnjaki Mednarodne unije za čestni promet. Sestanku so prisostvovali tudi naši strokovnjaki. Razpravljali so o ekonomski ureditvi mednarodnega cestnega prometa, o koordinaciji transporta in o mednarodnih zadevah.

VOSEK IZ SLADKORNEGA TRSA

Neki ameriški kemični koncern poroča, da je iznašel nov vosek iz sladkornega trsa. Proizvaja se pod znakom »Vosek iz sladkornega trsa 700« in je namenjen za specialno za poliranje.

NOVO ZDRALILO PROTI TUBERKULOZI

Švicarski znanstvenik dr. A. Wilder Smith pravi, da je našel novo kemično snov, ki uspešno zdravi tuberkulozo, celo v tistih primerih, kjer se je doslej najbolj učinkovito zdravilo proti TBC bacilom, pokazalo kot pomanjkljivo. Smithov kemični preparat šteje med oksidiazole.

TRODIMENZIONALNA TELEVIZIJA

Trodimenzionalna televizija je zadnji odgovor televizijske tehnike na 3-D film. Uresničili so jo Nemci, temelji pa na osnovi stereoskopske fotografije. Iz televizijskega studija oddajajo dva posnetka, ki jih gledalec na platnu svojega televizijskega sprejemnika gleda s polarizacijskimi očali in vidi plastično.

VSEPR!

Za čas od 16. do 24. oktobra Do konca tega tedna lepo, suho vreme. Prve dni prihodnjega tedna kratkotrajno deževje, nato zopet lepo. Med 24. in 25. oktobrom bo deževalo, ponekod pa bo sneg zapašel skoraj do nižin.

KMEČKI PRAZNIK V ŠENTRUPERTU velika revija naprednega kmetijstva

Tisti črnogledniki, ki že naprej odrekajo viako možnost naprednega kmetijstva na Dolenjskem, bi morali priti na praznik v Šentrupertu 9. in 10. oktobra letos, združen z veliko razstavo plemenske živine in prikazov. Tu bi lahko videli kaj zmore volja naprednih gospodarjev, če so zduženi in kmetijski združeni, in kaj je mogoče doseči v kratkem času. Celotna prireditev je bila veran in nadvse poučen prikaz uspešnega prizadevanja mirenseke doline za napredek kmetijstva v vseh panogah.

V soboto, 9. oktobra je bila v Šentrupertu velika razstava plemenske živine goved, prašičev, kokoši, kućev in čebel. Na razstavo so rejci mirenseke doline pripeljali kar 101 glavo

plemenske živine, od tega 71 plemenskih krav. Strokovna komisija, ki je ocenjevala razstavljeno živino, je podelila najboljšim živinorejcem 14 diplom in za 142.000 din nagrad. Zlato kolajno je dobil živinorejski odsek kmetijske zadruge Šentrupert, živinorejski odsek KZ Mirna pa srebrno kolajno. Državni zavarovalni zavod je podelil najboljšim živinorejcem nekaj brezplačnih zavarovalnih premij za živino in eno veterinarsko ambulanco za prvo pomoč pri živini.

V nedeljo, 10. oktobra so pričeli Šentrupertčani z bučnico, ki je spravila na noge staro in mlado. Lepa povorka konjeničev, vozov in pešcev, skoraj vsi v lepih narodnih nošah, med katero je bila tudi skupina iz

Sestanek združnikov v Dragi

V pripravah za združni polletni občni bor so se sestali člani kmečke zadruge Draga. Sestanek je prisostvoval tudi predsednik OZZ.

Pomenili smose o pomanjkljivosti zadruge v letošnjem letu in ugotovili, da so združniki posvili premalo skrbi gospodarskim pododbom, posebno živinorejskemu, ki ima pri naspobno ugodne pogoje za razvoj. Združni posestvo b moralo malo bolj poskrbeti za investicijsko izgradnjo in vsaj manjše investicije opraviti z lanskimi sredstvi. Posevo in žaga še nimata industrijskega toka, čeprav je na slednji električni motor za pogon že eno leto montiran. Tu trgovska poslovalnica v bdpreski bi se morala preseliti v bolj suhe prostore. Zadruga ima skoraj 100.000 krompirja od letošnjega preluka in sedaj jih skrbi, kan bi ga vskladirali. Mišljenji vseh združnikov je, da bi ga ponudili združnim in državnim posestvom okraja in prodajo. Krompir je kalitiven in priznan kot semski, ne ga ne bo težko prdati. Veliko so govorili o reabilitaciji delavnic. Opaziti je, da bi združniki radi rširili delavnice

in modernizirali stroje, ker pri primitivni izdelavi delavnice ne more obstajati.

Zadruga je v letošnjem letu zaprosila investicijski kredit za nabavo živine, gradnjo hleva in gnojšč. Ugotovili so, da gre zaradi primitivnega odlaganja hlevskega gnoja veliko hranilnih snovi v izgubo. Če pa bi bile gnojnične jame, bi se vrednost gnoja povečala približno za 50 %. Tako je pri vseh združnikih. Povedali so tudi, da bi zadruga s svojo krmno lahko redila nad 120 glav živine, prej pa bi bilo treba seveda urediti hleve in vojvod. Kredit za gradnjo gnojničnih jam in hleva so zaradi pomanjkanja obrestne mere, ki so jo ponudili, izgubili. Kredit za nabavo živine pa je bil odobren, vendar ga zadruga ni mogla izkoristiti, ker ni dobila kredita za hlev. Potrebno bi bilo, da bi okraj pomagal tem krajem v živinoreju in poljedelstvu. OZZ se trudi, da bi čimprej uresničil načrte združnega posestva in zadruga.

V zimskih mesecih si združniki želijo strokovnih predavanj. Posebno bi radi slišali kaj več o živinoreju, sadjarstvu in poljedelstvu.

Vsem organizacijam in društvom novomeškega okraja

Do 15. decembra letos bodo izvedene volitve v vseh osnovnih organizacijah SZDL. Prosimo vse organizacije in društva, zlasti tiste, ki so kolektivni člani te naše vseljunske množične organizacije, da pomagajo pri izvedbi volitev ter pri tem sodelujejo z občinskimi odbori SZDL, da bodo te volitve čimbolj uspele. Sodelujte tudi pri sprejemanju novih članov.

OKRAJNI ODBOR SZDL Novo mesto

Teden otroka v Beli krajini

Tudi pri nas je bil formiran v okrajnem merilu iniciativni odbor za Teden otroka. Predsednik je bil Bojan Fabjan kot funkcionar okrajnega SZDL Črnomelj. Odbor je na svojih sejah razpravljalo o pečkih mladinskih vprašanjih. Po odborovih predlogih so letos šolska vodstva pripravila za novince posebno slavnosten sprejem v šolo. Novinci iz Črnomeljske osnovne šole so bili zelo navdušeni, srečni in zadovoljni, ko so prvi dan

prišli domov. Največ zaslug za to ima Društvo prijateljev mladine, ki je delalo v povezavi z iniciativnim odborom. Šolska vodstva in organizacije po terenu so pristopili k sistematičnemu razpravljanju o oblikah pomoči našim mladim. Pripravljali so kontrolo redništva osirotelih otrok, poživeli so delo otroških obiskovalcev za starše in mladino pa bo imelo zdravstveno osebo po kraju predavanja, ki bodo eden temeljnih kamnov za dvig Bele krajine. Šolska mladina bo obnovila razredne in šolske higijenske aktivne, da bo rasel v deželi ob Kolpi zdrav rod.

Pri nas je vse premalo otročkov revije »Mladi svet«. Okrajni odbor DPM pričakuje, da se bo število naročnikov te dni povečalo, in da bo tudi v bodoče stalno naraščalo. Vzgoja mladine je težka in je treba o njej tudi mnogo vedeti. Otroka samo slepo ljubiti ni dovolj! V »Mladem svetu« bodo vzgojitelji in vsi drugi lahko našli odgovore na marsikatera vprašanja, ki se pojavljajo ob telesni in duševni rasti otroka.

Vinorodni kraji imajo svoje posebne probleme. Številke statistik nam marsikaj povedo. Če pogledamo kaj se skriva za temi golimi znaki in kaj bo iz otrok, ki jim alkohol zestrulja telo in duha, se moramo nujno zamisliti in storiti vse, da to stanje prinehla.

N. G.

Advertisement for Perion fabric, featuring an image of a washing machine and text: 'Perion', 'ZA PRANJE volne, finih tkanin svile, nyлона perlon', 'Perion'.

Kmetijska zadruga v Sušju dobro gospodariti

Kmetijska zadruga Sušje pri Ribnici je ena od manjših zadrug na Kočevskem. V okoliščini, Vinca, Slatnik, Zlebič in Gorenji lazi. Skupno živi v teh vaseh nekaj nad tisoč prebivalcev, v pretežni večini malih in srednjih kmetov.

Kmetijska zadruga, ki je bila osnovana kmalu po osvoboditvi, je bila brez svojih prostorov. S trudom in muko so si zadržniki s pomočjo ljudske oblasti zgradili zadrugi dom, ki stoji nekako v središču prej navedenih vasi ob glavni cesti. V domu je dobila prostor prosvetna dvorana in zadruga trgovina, zadruga pa svojo pisarno. Zadrugi dom je postal središče napredka v tem predelu Ribniške doline.

V tem domu so imeli zadržniki siske zadruge v naslednjem 3. oktobra polletni občni zbor. Res bi dvorana še lahko sprejela udeležence, vendar je bila udeležba zadovoljiva. Predsednikom poročilo o delu zadruge v prvem polletju so ljudje zbrano prisluhnili. Lepo je povedal o zaključnem delu poročila: »Dobro smo gospodarili v vseh vejah zadruške dejavnosti; živinorejarskem, poljedelskem, sadjarjem, trgovskem, končni rezultat naših uspehov se ne vidi v kakem večjem dobičku, saj znaša le-ta v prvem polletju nekaj nad 50.000 din, nad dobiček pa je v drugem živinorejarskem, v kmetijstvu itd. ter odtehta desetisočice. In prav je imel. Zadruga ni težila za dobičkom. Vsa svoja razpoložljiva sredstva je vlagala za napredek kmetijstva, predvsem živinoreje, ene najvažnejših panog gospodarstva v tem predelu. Napredek živinoreje se je najlepše pokazal na živinorejski razstavi v avgustu v vasi Slatnik. Razstavljenih je bilo 160 glav prvovrstne plemenske živine. Živinorejci so prejeli nad 7.000 kg močnih krmil kot

nagrado za njihovo delo pri vzreji in dobri oskrbi živine. Tudi razprava na obnem zboru se je dolgo vrtila o živinoreji, rodovitnosti, mlečni kontroli, ureditvi hlevov, gnojnišnih jam itd. Vsi tisti, ki se nimajo gnojnišnih jam, so izrazili željo, da bi jih radi zgradili, če bi bil le cement malo cenejši. Kaj pa, ali ne bi zidali s pomočjo kreditov? Kaj hočemo, so ljudje, ki se nečesto zadožiti v nobenem primeru. Reči moramo, da so ljudje v tem predelu delovni in mnogi od njih so si tako rekoč pritrjali od ust, da imajo danes mlaticino, pluge, okopalnike in celo električne motorje. Precej je tudi tistih, ki so si že sezidali gnojnišne jame, tredihi hleve.

Osnutek zadrugišnih pravil je bil dobro pripravljen, vendar so bistre kmečke glave našle še nekatero pomanjkljivost, katere so nato popravili, oziroma dopolnili, tako da bodo nova pravila v vsem ustrežala potrebam zadruge. Reči

moramo, da so dobili res dobro zadrugišno pravilo. V prvem delu obnega zboru je bilo med poročili tudi povedano, da je po sklepu letnega obnega zboru spomnili za vsakega člana obvezno, da dvigne delež od 500 na 1.000 din. Velika večina je to svojo dolžnost že uredila, za ostale, ki tega še niso storili, je zbor sklenil, da bodo nekaj časa še počakali ter jih še enkrat opozorili na njihovo obvezo. Če pa do novega leta ne bodo dvignili deležev, jih bodo izključili iz članstva zadruge.

Kako so sklenili zadržniki delati v bodoče? Vsekakor po sedanjih načrtih, potli v upravni odbor zadruge popolnoma zaupajo. V njem so večinoma mladi in socialistični stvari predani ljudje. Zbor je tudi mladi ljudem, ki so že v tem kratkem obdobju od zadnjega obnega zboru do danes dokazali, da znajo gospodariti, vse priznanje. Res, v gospodarsko šibki zadrugi

je danes težko gospodariti, toda dobra volja in bistri um vse zmoreta. Na zboru so sklenili, da bo dala zadruga svojo pomoč pri organizaciji raznih poučnih predavanj, tečajev itd., oziroma jih bo tudi sama organizirala. Zimski čas naj se izkoristi za strokovno delo tako raznolikih kmečkega dela. Zadruga ima v načrtu zasadiť velikega sadovnjaka; v sadjarstvu so bili v primeri z drugimi panogami doseženi še precejšnji uspehi. Največjo skrb pa bo seveda še vedno veljala živinoreji. Pomembno je omeniti, da bodo razširili semenogojstvo. Letos je prineslo presenetljive uspehe pri vzgoji semenskega krompirja.

Pozno popoldan je zbor zaključil s delom. Ljudje so odhajali na svoje domove zadovoljni, saj so s svojimi predlogi in sklepi spet prispevali k napredku in razvoju zadrugišstva in njene dejavnosti v tem kraju.

O. K.

Adlešičko pismo

Lepo je napisan gospodarski program naše občine, toda izvajanje ne moremo reči, da še nismo ničesar naredili. Predvsem obnova požarnih vasi je lepo napredovala. Toda sedaj je že čas, da bi se resno lotili sistematičnega dela. Leta 1947 smo začeli na Preložniku z mladinsko drevesnico, ki bi morala dati do 1952 4400 drevesc. No in koliko jih je dala? Manjkalo je le pridnih rok, pa bi imeli drevesca. O ovtarstvu smo že mnogo pisali in govorili, pa je le neznatno napredovalo, čeprav je tako pomembno, kar sta pokazali že razstavi v Adlešičih in okrajna gospodarska razstava v Cрномlju ob slavnostih v juliju. Adlešičke tkalke so na-

tkale prav lepo sukno iz domačih volne. Lahko bi ga natakale za vso občino, pa ne vem, zakaj se tega ne spomnijo. Razni strokovni tečaji za tkalstvo, pletilstvo in pletarstvo so ljudi strokovno precej izobrazili, vendar še ne dovolj. Če karjaj, brezovih in sirkovih metel in krtič bi lahko napravili še več.

Ličkanje je važna surovina za domačo obrt, ki mu marsikje ne pečejo dovolj pozornosti. Vsako leto ga zmanjka, čeprav bi ga lahko spravili velike množine za zimsko delo. Ličkanje je treba takoj, ko se koruza pospravi, obrati. Notranje listje, ki je belo, odberemo, posušimo in ga še pri soncu spravimo na suho, da ne plesni.

Barvane prejice res manjka, pa je poskrbljeno, da jo bomo imeli za zimski čas. Mali nasad vrb, ki so ga letos zasa-dili, je matičnjak, ki bo dajal dovolj potaknjencev za nadaljnje nasade. Surovin bo torej dovolj, potreben je pletarski tečaj za dečke, ki čez zimo nimajo primerne zaposlitve. Pri tem se mora kmetijska zadruga zavedati svoje dolžnosti. Združiti mora vse delo in odkup, pa se bodo tudi dohodki povečali. Z dobičkom bi lahko nabavili orodje in druge predmete, ki so potrebni pri domači obrti.

Če se vprašamo zakaj v Adlešičih ne poteka vse delo v redu, moramo povedati, da ljudje niso enotni in poleg tega so premalo delavni. Veliko govorijo, če pride kakšen funkcionar, da ustvarjajo videz resnega delala, na drugi strani pa so gluhi na vse prošnje in pozive za sodelovanje pri skupnem delu.

Pri nas je še navada, da poljskih delavcev in voženj ne plačujemo, ampak vracamo z delom. Pametno bi bilo, da bi pri gradnji občinskega doma vsi složno prišli za delo in pomagali, da bi bila stavba čimprej pod streho. V domu bo tudi delavnica za domačo obrt. Takrat bo domača obrt v Adlešičih znova zaživela. Kmetijska zadruga bo lahko razširila svojo delavnost na nove gospodarske panoge, od česar bo imela koristi tudi občina. Tako bi lahko pripravila za prihodnjo sezono prostore za taborjenje ob Kolpi, kar bi gotovo uspelo, saj je Kolpa edinstvena reka za kopanje in podnebje je za letovanje zelo ugodno.

Za dosego teh ciljev je potrebno čim več pridnih rok in dobre volje. Ko se bo to v Adlešičih uresničilo, tudi tu ne bo več revščine in življenje bo lepše.

Če primerjamo promet v gostiščih za izdane obroke hrane in druge gostinske usluge nasproti prometu pijače, vidimo, da promet za hrano in ostale usluge znaša komaj četrtino prometa za pijačo. Iz tega ja-

Popijemo ga čedalje več

Če življenjsko raven posameznega prebivalca zračunamo po potrošnji alkoholnih pijač, potem moramo reči, da je ta v novomeškem okraju že v prvi polovici letošnjega leta znatno porasel. O tem nam zgornjo poročajo številke, ki jih ima Gostinska zbornica. Seveda se te številke nanašajo samo na potrošnjo pijačo v gostilniških obratih. Mimo teh namreč precej popijemo še iz drugih dobav, med katerimi so zlasti delikatesne in druge trgovine, ki prodajo pijače v steklenicah.

Podatki okrajne Gostinske zbornice, ki jih je v poročilu o delu Zbornice navedel na seji OLO Novo mesto predsednik Mihael Grandt, pričajo, da smo v prvih šestih mesecih letošnjega leta poglajali po grlu v novomeškem okraju za nad 66 milijonov dinarjev alkoholnih in drugih pijač. Značilno je, da smo brezalkoholnih pijač popili le za dva milijona sedem sto tisoč dinarjev. K izdatkom za pijače v gostilniških obratih lahko mirne duše pričunamo še kakih 3 milijonov, ki smo jih plačali za popite pijače iz drugih virov, dalje lahko malo posumimo, da čisto do zadnjega prodanega litra vina ali kozarček žganja tudi gostinska podjetja le niso prijavila. Tako se močno približamo vsoi sto milijonov din, ki smo jih v šestih mesecih izdali za pijačo. To pa ni malenkost, to so veliki izdatki, posebno če pomislimo, da smo vsaj polovico tega zneska izdali brez nujne potrebe in dostikrat zato, da smo bili bolj korajžni ter dober volje preko mere. Kak izgovor na željo v letošnjem mrzlo in mokrem poletju mislimo, ne bi bil ni mestu.

Navedeni podatki tudi kažejo, da smo vina v prvih šestih mesecih popili približno toliko kot lani v istem času, pivu smp popili za 17% več, žganja nekoliko manj, ostalih žganih pijač, to so likerji, rum in drugo, pa kar za skoraj 200% več kot lani. Se pravi, da smo letos udarili bolj po močnih alkoholnih pijačah, ki pa so tudi znatno dražje od ostalih. (Morda je na to kaj vplivalo mokro in hladno poletje?)

Če primerjamo promet v gostiščih za izdane obroke hrane in druge gostinske usluge nasproti prometu pijače, vidimo, da promet za hrano in ostale usluge znaša komaj četrtino prometa za pijačo. Iz tega ja-

sno sledi, da so naša gostišča pravzaprav prvenstveno točilnice in le v majhni meri gostišča v pravem pomenu besede. Z obroki hrane so imela gostišča v tem času komaj 15.877.000 dinarjev prometa, s prenočišči 1.600.000 din, za ostale usluge pa točno 5 milijonov din prometa. Bo kar držala pripomba predsednika gostinske zbornice, da se posamezne gostilne na vse načine otepaajo postreči gostom tudi s hrano, to je s toplo in mrzlo, in gledajo vs vlogo gostinstva ter celoten turizem samo v količini popltega vina in seveda v čim lažjem zaslučku.

Iz zgornjih podatkov lahko potegnemo sledeče zaključke: potrošnja alkoholnih pijač, zlasti močnih, pri nas narašča, potrošnja brezalkoholnih pijač pa je izredno majhna. Zato se nam zdi prav umesten predlog Franca Markoviča na seji OLO Novo mesto, da bi morala vsa go-

stišča imeti poleg alkoholnih tudi brezalkoholne pijače in jih nuditi gostom po izbiri. Prav tako bo treba vztrajati na določilih Uredbe o gostiščih, po katerih morajo ta nuditi gostom prav vse gostinske usluge in ne samo pijače (in še to dvomljive kvalitete). Da tudi odnos do gostov še ni povsod na višini, posebno ne pri takih, ki imajo poleg gostilne še druge vire dohodnikov, kaže primer, ki se je zgodil na Dvoru pri Žužemberku v gostilni H. Neki gost iz Ljubljane je ujel ribo v Krki in prosil v navedeni gostilni, da mu jo spečejo. Odgovorili so mu, da nimajo časa in da naj gre raje samo grabiti, kot da postopa ob Krki. Vse to dokazuje, da bo potrebno začeti borbo že v gostiščih in mnoge, ki tega nečesto razumeti, prepričati, da taka, samo vinočolna gostišča nosijo del krivde za prekomerno pijačevanje.

Metlika bo dobila veliko vinsko klet

V letošnjem juniju so pričeli na Komendskem hribu v Metliki graditi moderno vinsko klet. Vse poletne dneve sta dva velika buldožerja grizla zemljo in odpravila velike kupe ilovice in kamenja v dolino. Ko sta prišla do žive skale, so zapeli kompresorji in svoje delo je pričel opravljal dinami. Okrog 18.000 kubičnih metrov zemlje in kamenja morajo premetati, da bo izkopen prostor za 109 m dolgo in 10 m široko vinsko klet, ki bo vsa v zemlji, in bo do nasuli nanjo še sedem metrov na visoko prsti. Zunaj bodo le upravni prostori, prostori za sprejem in predelavo grozdja, destilacijski obrat s kletjo za tropinovec in kotlarni ter bazeni za tropine in kristalizacijo vinskega kama.

Nova vinska klet bo sprejemala grozdje iz vse Bele krajine, saj bo segalo njeno delovno področje od hrvatske Viodvine preko Semčica in Doblje do Tanče gore. V prvi etapi bo klet predelala 500.000 litrov vina, njena zmogljivost pa se bo lahko dvignila na milijon litrov letno.

Vsako pripeljano grozdje bo tehtano na visoki avtomatični tehtnici, nato pa bo odpremljeno do dveh valjnih mlinov, od katerih lahko vsak zmelje na uro 18.000 kg grozdja. Pod vsakim grozdničnim mlinom bo betonasti bazen, kamor bo padala

drozga, to je zmloto grozde. Za črpanje in transportiranje drozge sta predvideni dve črpalki. Bela drozga bo šla po cevovodu iz polvinilna in odcevalne komore, rdeča drozga pa v fermentacijske kadi oz. v cisterne. Tropine bodo stiskali s pnevmatično stiskalnico. Peclji bodo po skupnem transporterju prepeljani iz prostora za predelavo grozdja, medtem ko bodo tropine po transportnem tekočem traku odpremlili v posebne silose in jih tam silirali.

Za znano metliško črtno je predvidenih 52 vrelnih kadi s kapaciteto 60-70 hl, v katerih se bo vršilo zaprto vrenje. Zorenje črne vina v teh kadeh bo trajalo eno leto, za nadaljnje konserviranje črnlne pa bodo pripravljene betonske cisterne. Vsa klet pa bo tudi opremljena s posebno klimatsko napravo za segrevanje oziroma ohlajevanje prostorov.

Z destilacijo tropin bodo pridobivali kvalitetni tropinovec, ki bo, po triletnem zorenju v kleti za žganje, pripravljen za prodajo. To žganje bo prišlo na trg v originalnih steklenicah z zaščitnim znakom kleti.

Destilirane tropine bodo na drobico tropin zmelji in odvedli v gradilne pečke, ki bodo šle v sušilni stroj in odtod naravnost v skladišče. Tropine same pa bodo lahko izlužili in v posebnih bazenih izkristalizirali vinski kamen.

V splošnem bo vinska klet spravljala na trg metliško črno in metliško belo vino, 50% tropinovec, vinski kamen, silirane tropine, suhe droži in grozde pečke.

Strojki za to vinsko klet so preračunani na 240 milijonov dinarjev, dograjena in opremljena pa bo verjetno v dveh letih, ker bo treba večino predelovalnih naprav uvoziti iz tujine. Gradnjo finansira Zadruga zveza iz Ljubljane, gradi pa jo podjetje »Pionira iz Novo mesta.

Z novo vinsko kletjo in pravilno predelavo grozdja bo zlasti metliška črnlina lahko znova krepko konkurirala z drugimi vini na našem trgu. S tem pa bo podana tudi osnova za uspešen razvoj vinogradništva v Beli krajini.

PRVI SNEG NA DOLENJSKEM

Deževeje in mraz zadnjih dni sta prinesla že prvi sneg. 8. oktobra je narahlo pobelil Debeli vrh 1255 m nad Podovresko in Gorico nad Lascem pri Loskem potoku. Začel je naletavati tudi v nižini, vendar je kmalu ponehal.

Ljudje se bojijo, da ne bi zapadel prehitro, saj imajo nekateri na njihah še celo krompir.

S seje okrajnega odbora SZDL Novo mesto: 644 milijonov za komunalna dela v novomeškem okraju

Redna seja okrajnega odbora SZDL Novo mesto, katere sta se udeležila tudi ljudska poslanca Ada Krivic in Niko Šilih, je bila namenjena razgovoru o pripravah na volitve v osnovnih organizacijah SZDL.

Dočim je bilo manj aktivno delo političnih organizacij v poletju do neke mere opravičljivo zaradi poljskih in drugih del, je potrebno sedaj na jesen prenehati s tem in poživiti delo v vseh organizacijah. Posebno velja to za našo osnovno politično organizacijo SZDL. K temu sili med drugim tudi vrsta vprašanj, do katerih morajo naše organizacije zavzeti svoje stališče in do katerih so dosedaj bile vse preveč pasivne. Med ta važna vprašanja spadajo:

28. septembra je imela kmetijska zadruga Predgrad polletni občni zbor. Knjigovodja je poročal, da je imela zadruga 1 milijon 963 tisoč dinarjev dobička. 85 tisočakov so dali za plemenskega bika, ki je najboljši v okraju. Člani zadruge so soglasno sklenili, da bodo z dobičkom in lastnim delom zgradili prihodnje leto sušilnice za sadje v Predgradu, Jelenji vasi, Zagodacu, Gornji in Dolnji Podgori, Cepljah, na Vinolju in Kraljih. Na obnem zboru je bil tudi predsednik občine Jurij Preblič, ki je govoril o preprotni izpopolnitvi zadrugiškega doma, kjer bi bili lokali za gostišče, skladišče in trgovino. Dela pri vodovodu bodo kmalu končana, elektriko že imamo, cestno omrežje se v Poljanski dolini ozreže štri, še nekaj trdga dela in skrbi, pa bomo na konju.

Največja naloga vseh organizacij SZDL, pa tudi drugih, so priprave na volitve, odnosno na občne zборе, na katerih bodo voljeni novi odbori. Pred občini zbori naj vse organizacije SZDL s pomočjo ostalih organizacij in društev organizirajo čimveč sestankov s vsemi člani. Na teh sestankih se je potrebno pogovoriti s člani o vseh domačih gospodarskih in političnih vprašanjih, ki jih ni malo, potrebno pa je z njimi obravnavati tudi našo zunanjo politiko. Letošnji uspehi v naši državi, pa še posebej v vsakem okraju in celo občini, nudijo dovolj gradiva za razpravo. Vse občine v novomeškem okraju so letos dobile nad 644 milijonov kredita za razna komunalna dela. To so ogromna sredstva, kakršnih do letos nismo imeli. Kako se bodo ta sredstva porabila in koliko bodo prispevali sami prebivalci, je hvaležno gradivo za razpravo na sestankih. Na pobzabite v pripravah na volitve na razširitev organizacije.

ga kmeti si je utrla sloves že po vsej Jugoslaviji.

Letos bo nanj hmelja

V Savinjski dolini že obrirajo hmelji. Letina je letos povprečna, precej slabša od lanske. Temu je kriva oblika deževja. Lani so pridelali 1679 ton hmelja, letos pa ga pričakujejo kakih 1500 ton. Škabo vreme pa ni vplivalo na kakovost letošnjega pridelka hmelja, ki je v glavnem dobra.

Predgrad ob Kolpi

Nov most že veže oba bregova Krke pri Očtucu (pri Novem mestu)

32 milijonov za plemensko živino

Zivinoreja je za kočevskega kmeta isto kakor za dolenskega vinogradnika. Zivinoreja prinaša marsikateremu kmetu lepe dohodke, ki mu služijo za nadaljnji razvoj gospodarstva. Letos so kmetje - zadržniki izkupili za prodajo plemenske živine nad 32 milijonov dinarjev. Ker se vrste naprednih živinorejcev neprestano širijo in je tako vedno več lepe plemenske živine, ki ima zelo dobro ceno, pričakujemo, da se bo gornja številka v drugem letu podvojila. Zivina kočevske-

Kaj pravite k temu, Novomeščani?

Pod tem naslovom je bil v 37. št. objavljen članek zelo zanimive vsebine. Dovolite mi, da kot nevtrolec polizkusim obrazložiti spor med kinom »Krka« in »Domom« in prikazati vso stvar s tehnične strani.

Danes je v Jugoslaviji 6 republiških podjetij za izposojanje filmov, ki lahko le-te izposojajo po celi državi. Vseeno pa vam rečem, da je danes težje nabavljati filme kot pred letom, ko je bilo zato eno samo podjetje. V imenovanem članku napada pisec zelo emocijsko in je videti, da ni do bil pravih podatkov, od kina »Dom« vedeti moramo namreč, da so civilni kinematografi podjetja, ki imajo v našem gospodarskem sistemu obvezne družbene dajatve, dočim jih armijski nima. Pa tudi v splošnem imajo moderne kinodvorane, saj obe sedaj plačati osebja, plačuje manjšo odškodnino za filme in lahko dobiva filme ne glede na kategorijo kinematografa. Zato je prišlo do spora med obema podjetjema.

Po drugi strani pa so se sprla še podjetja za razdeljevanje filmov sama med seboj. Danes imamo v naši državi dve vrsti filmov: take, ki jih podjetja lahko izposojajo samo kinematografom v svoji republiki in take, ki jih lahko poplajo po vsej državi. Seveda za drugo vrsto plačata več i podjetje i izposojalec - so pa to po navadi tudi najboljši filmi, tako da so potem tudi dvoranec polne. Narobe pa je bilo to, da je kino »Dom« nabavljalo tudi one filme iz Zagreba, ki bi smeli biti predvajani samo v LR Hrvatski in to samo nekaj tednov prej, kot bi moral isti film priti iz Ljubljane v kino »Krka«. Tako mestni kino ni hotel vzeti že naročenega filma in podjetje za razdeljevanje

Nov most že veže oba bregova Krke pri Očtucu (pri Novem mestu)

Nov most že veže oba bregova Krke pri Očtucu (pri Novem mestu)

32 milijonov za plemensko živino

Zivinoreja je za kočevskega kmeta isto kakor za dolenskega vinogradnika. Zivinoreja prinaša marsikateremu kmetu lepe dohodke, ki mu služijo za nadaljnji razvoj gospodarstva. Letos so kmetje - zadržniki izkupili za prodajo plemenske živine nad 32 milijonov dinarjev. Ker se vrste naprednih živinorejcev neprestano širijo in je tako vedno več lepe plemenske živine, ki ima zelo dobro ceno, pričakujemo, da se bo gornja številka v drugem letu podvojila. Zivina kočevske-

Kaj pravite k temu, Novomeščani?

Pod tem naslovom je bil v 37. št. objavljen članek zelo zanimive vsebine. Dovolite mi, da kot nevtrolec polizkusim obrazložiti spor med kinom »Krka« in »Domom« in prikazati vso stvar s tehnične strani.

Danes je v Jugoslaviji 6 republiških podjetij za izposojanje filmov, ki lahko le-te izposojajo po celi državi. Vseeno pa vam rečem, da je danes težje nabavljati filme kot pred letom, ko je bilo zato eno samo podjetje. V imenovanem članku napada pisec zelo emocijsko in je videti, da ni do bil pravih podatkov, od kina »Dom« vedeti moramo namreč, da so civilni kinematografi podjetja, ki imajo v našem gospodarskem sistemu obvezne družbene dajatve, dočim jih armijski nima. Pa tudi v splošnem imajo moderne kinodvorane, saj obe sedaj plačati osebja, plačuje manjšo odškodnino za filme in lahko dobiva filme ne glede na kategorijo kinematografa. Zato je prišlo do spora med obema podjetjema.

Po drugi strani pa so se sprla še podjetja za razdeljevanje filmov sama med seboj. Danes imamo v naši državi dve vrsti filmov: take, ki jih podjetja lahko izposojajo samo kinematografom v svoji republiki in take, ki jih lahko poplajo po vsej državi. Seveda za drugo vrsto plačata več i podjetje i izposojalec - so pa to po navadi tudi najboljši filmi, tako da so potem tudi dvoranec polne. Narobe pa je bilo to, da je kino »Dom« nabavljalo tudi one filme iz Zagreba, ki bi smeli biti predvajani samo v LR Hrvatski in to samo nekaj tednov prej, kot bi moral isti film priti iz Ljubljane v kino »Krka«. Tako mestni kino ni hotel vzeti že naročenega filma in podjetje za razdeljevanje

PRVI SNEG NA DOLENJSKEM

Deževeje in mraz zadnjih dni sta prinesla že prvi sneg. 8. oktobra je narahlo pobelil Debeli vrh 1255 m nad Podovresko in Gorico nad Lascem pri Loskem potoku. Začel je naletavati tudi v nižini, vendar je kmalu ponehal.

Ljudje se bojijo, da ne bi zapadel prehitro, saj imajo nekateri na njihah še celo krompir.

Ivan Krefl: Iz ljubljanskih zaporov v konfinacijo v Novo mesto

(Odlomek iz »Spominov ljudskega agitatorja« ki izidejo pri mariborski založbi »Obzorja«.)

Na dan Korosčeve smrti, 14. decembra 1940, so me pri Lada Kozaku v Ljubljani aretirali. Tako sem bil v stanovanju Lada Kozaka aretiran že drugič. Tokrat je prišel pome agent Čeh. Pri meni je bil Tone Tomšič, ki je takrat živel že ilegalno. Kar nekdo poteka na kuhinjska vrata. Bilo je okrog osme ure zjutraj. Ogrnil sem plašč, kot da bi hotel oditi, toda ko odprem vrata, je stal na pragu agent Čeh, ki me je nagovoril: »Prišel sem po vas.« »No, pa pojdva.« sem odgovoril. Zaklenil sem vrata in bil zadovoljen, da mi ni utegnil videti Toneta Tomšiča.

Zaprli so me v šentpetrsko vojašnico. Tu sem prvič uradno srečal komisarja Vladimira Kukoviča. Vedel sem, da

je zaposlen pri graditvi vojaških utrd ob Mariboru. Osumili so ga, da je sodeloval pri tatvini načrta za neki bunker. Osumilencev iz te skupine Kukovič ni klical v pisarno, temveč jih je zasilil v pisarni zapora. Zašiljanja so bila dolga in pogosta, saj so prihajali po fanta skoraj vsak dan.

Nekega dne je namesto sojetnika stopil v celico Kukovič. Sprejel sem ga z besedami: »Da končno vendar nisi tudi ti prišel na vrsto!« Bil je v zadregi. Gotovo se je spomnil na svoji poverbi. Najbrž je bil prepričan, da sem gledal v njem kriminalca, ki spada v zapor. Toda obvladal se je in me vprašal, če mi je sojetnik morda pripovedoval o načrtih, kdo jih je vzel in komu jih je dal. Odgovoril sem mu, da s fantom sploh nisva govorila, zakaj je sva vedela za njegovo poverbo pri »Zarji«, kjer si je kot predsednik društva pridvožil okrog 3000 din. Razumljivo torej, da me ni želel srečati.

Ko sem bil zaprt drugi dan, so zaprli v mojo celico mladega zidarskega delavca. Bil

leta v zaporu mariborske policije prepričan, lako ravna policija z borci poti fašizmu in kako z nacističnimi vojuni. Tudi sedaj nisem zaprt morda zaradi kakšnega kriminalca, temveč zaradi delovanja proti fašizmu. Iako naj torej verjamem njegovim besedam, da gre za odkrivanje fašistične vojvonske splaine in za nič drugega. Če mene bi prekinil, bi mu najbrž pvedal še marsikatero pikro. Toda sedaj je napadel Kukovič. Očital mi je, da se delo agenov Berlina in Moskve pač nelle stika in da so zgovorno okazuje tudi pakt med Mosvo in Berlinom.

Skrajno razbrčen sem mu zabrusil v obraz, da kljub paktu ne dovoljem primerjati moje usode s usodo nemških agenov. Či si je on pridobil službo na policiji s tem, da je že kot študent javno zagovarjal vse politične ukrepe in protiljudske ukrepe režima, mu nikako ne dovoljujem očitka, da clam tudi jaz to, kar ukazuje Moskva.

Vedel sem, da e moram po prepriu s Kukočtem pripraviti na najhujše, zato sem ta-

koj po njegovem odhodu napovedal neomejeno gladovno stavko. Kot vzrok sem navedel nekulturno ravnanje policije, ki me kljub težki boleznii ni poslala niti v bolnišnico niti na zdravniški pregled. Mojo odločitev so sporočili policiji. Kukovič je zato odredil preselitev svojega preiskovanca iz moje celice.

Ko sem stavkal drugi ali tretji dan, me je obiskal brat. Bil sem dokaj razdražen. Vso noč so me budili stražniki - najbrž jim je ukazal Kukovič - in me opozarjali, naj vendar vstanem, ker je čas, da grem na vlak. Bratko mi je povedal mnenje Aleša Beblerja, ki ni soglašal z daljšimi gladovnimi stavkami v zaporih. Gladovna stavka človeka zelo izrpa in pusti večkrat tudi trajne posledice. Bebler in ostali zunanji seveda niso vedeli za moj spopad s Kukovičem. Bratu sem odgovoril, da bom stavkal dotle, dokler ne dosežem premitivne v bolnišnico ali pa me ne spustijo iz zaporu.

Po petih dneh stavke sem dosegel, da so me poslali na pregled v bolnišnico. Na no-

tranjem oddelku v bolnišnici me niso hoteli sprejeti, češ da bo policijska straža vzemirjala ne samo mene, temveč tudi ostale bolnike. Posredovanje zdravnice dr. Kraigher-Krepsove ni zalego. Ko so me na tem oddelku odpravili, sem bil po posredovanju dr. Krepsove sprejet na kožnem oddelku, kjer sta takrat prakticirali dr. Damjana Beblerjeva in dr. Sernečeva. Sprejela me je dr. Tavčarjeva.

Ko se je vrnil z dopusta šef oddelka dr. Demšar, me je hotel takoj odpraviti iz oddelka. Zagrozil sem z gladovno stavko in dejal dr. Demšarju, da se nočem vrniti nazaj v zapor, kjer so me mučili s tem, da mi vso noč niso pustili spahiti. Kljub mojemu protestu so me iz bolnišnice odvedli nazaj v zapor.

V zaporu zopet nisem imel miru. Ko so ljudje zunaj silvestrovali, sem si želel samo počitka, vendar so me vso noč budili stražniki, ki so trkali in klicali, naj vstanem. Ob štirih zjutraj je prišel v celico policijski agent s sporočilom, da bom šel tokrat res na vlak, ker so mi določili novo prisil-

no bivališče, in sicer v Novem mestu. Pokazal mi je odlok, ki ga je podpisal dr. Hacin. Zahteval sem posvetovanje z odvjetnikom zaradi pritožbe. Agent je rekel, naj se takoj odpravim na vlak, za pritožbo bom imel čas v Novem mestu, ko se bom odpočil. Izdal mi je tudi tajno, da mi odloka niso izročili poprej zaradi tega, ker bi sicer morda obvestila komunistično vodstvo, ki bi v Ljubljani ali Novem mestu pripravilo demonstracije.

Agent je bil praznoveren, saj je nekajkrat vzdihnil: »Kakšen je dan Novega leta, tako bo zame vse leto in morda vsa prihodnost.« Šele ko me je srečno pripeljal v Novo mesto, je postal boljše volje. Toda ta ga je hitro minila, saj na glavarstvu ni bilo nikogar, ki bi me srečel. Agent glavarja na stanovanju ni hotel nagledavati. Iz stališča sva dvignila uradnike vendar nobeden izmed njih ni hotel podpisati potrdila o prevezu. Končno so se vendarle odločili in sklenili zbuditi glavarja. Vzrok za to je bila predvsem brozjavica, s katero je banska uprava odredila takojšen razpust strokovnih orga-

IZ NAŠIH KRAJEV

Z RODITELJSKIH SESTANKOV V ŽUŽEMBERSKI OKOLICI

V okviru Tedna otroka so v Žužemberku in okolici organizirali več roditeljskih sestankov. Na splošno so bili zelo dobro obiskani, le sami Žužemberčani ne čutijo potrebe po povezavi in skupnih prizadevanjih šole in doma. V trgu je bil obisk najslabši, pa tudi tistočasno se Žužemberčani še niso navadili. Naj si vzamejo za vzgled matere z Dvora in Zagradca, ki vedno redno prihajajo.

Kako je bilo na sestanku staršev?

Tov. ravnatelj Vrta je prikazal najvažnejše potrebe šole: potrebujejo vsaj še eno učilnico in tri učne moči, nekaj stanovanj za učitelje in tako dalje. O pomembnosti Tedna otroka je govorila tov. Lavričeva, ob splošnih vprašanjih pa smo spet našli bolečo stran — vprašanje kmetijsko-nadaljevalne šole, ki je lani morala zgodaj prenehati, čeprav bi bila prepovedana prav za okolico Žužemberka. Tovariš ravnatelj je spregovoril tudi o ustanovitvi Društva prijateljev mladine, ki bo imelo v središču Suhe krajine dosti opravka. Če bi se društvo posrečilo ustanoviti vrtec, bi bilo že mnogo vrtejega.

Vsako, ki hodi skozi trg, vidi na cesti polno predšolskih otrok, ki so brez nadzorstva, popolnoma prepušteni samim sebi in cesti. Ne samo, da bi v vrtcu bili na varnem, ampak že pred prihodom v šolo bi se marsičesa naučili.

Nazadnje smo starešni seznanili z družbenim upravljanjem šol, na bližnjih zborih volivcev pa bodo izvolili šolski odbor. Staršem je spregovoril o prehrani otroka še dr. Debeljak. K. M.

SPET SMRTNA NESREČA OTROKA

Kot prevoznik pri gradnji nove avto ceste je zaposlen tudi posestnik N. iz Drage pri Višnji gori. Ko je prejšnji teden prevažal pesek, je imel s seboj tudi svojo štiri letno hčerko, ki je sedela na vozu. Med vožnjo je otrok padel z voza in kolo naloženega voza je nesrečnega otroka skoraj prerazelo na dvoje.

Volkovi v Poljanski dolini

Po gmajnah v Poljanski dolini se zopet pojavljajo volkovi. Pred dnevi je volk iz črede iztrgal ovco Jožeta Fugine iz Deskove vasi.

TEDEN OTROKA V TREBNJEM

V Trebnjem so se bili vneto pripravili za Teden otroka. Posebno delavno je bilo, kakor je vedno, Društvo prijateljev mladine, ki ga imajo že nekaj let in ki je po svoji prizadevnosti lahko za zgled ostalim DPM v okraju, kako je treba z voljo in ljubeznijo vzgajati mladi rod.

Društvo prijateljev mladine je v Tednu otroka organiziralo več zdravstvenih predavanj in zdravniških pregledov mladine ter zbralo sredstva, da je obdarovalo najrevnejše otroke s šolskimi potrebščinami in zimskimi jopkami. Glavno proslavo so imeli 3. X. O pomenu Tedna otroka je govoril predsednik DPM, nato pa je sledil pevski koncert ljudskih in umetnih pesmi moškega zbora KD Dušan Jerab iz Novega mesta. Prav uspešno so bili tudi rodiljski sestanki, kjer so starši in vzgojitelji razpravljali o skrbi za otroke in o njih vzgoji.

V ŠENTJERNEJU SO USTANOVILI DPM

Uvod v Teden otroka so bili rodiljski sestanki, ki jih je vodilo učiteljsko v šentjerneju in na vseh ostalih šolah v občini. Udeležba staršev je bila zelo lepa. Obravnavali so vzgojne zadeve in ustanovitev Društva prijateljev mladine. Tudi pouk v šolah je bil primerno usmerjen Tednu otroka. V Šentjerneju in v Orehovicah sta bili kinopredstavi za predšolsko in šolsko mladino, ki ju je oskrbela Okrajna ljudska prosveta. V imenu mladine najlepša hvala!

V Tednu otroka je dr. Julče Saje predaval o alkoholizmu, medicinska sestra Tončka

Rošljeva pa je ustavila iz lanskih tečajnik RK aktiv obiskovalk.

Veliko dejanje v tem tednu pa je bil ustanovni občni zbor Društva prijateljev mladine v Šentjerneju, na katerem je bilo navzočih čez sto članov (vseh članov šteje DPM že 138). Občni zbor se je začel s kratkim in prisrčnim nastopom šolske mladine in otroškega zbora. V upravnih in nadzorni odbor so člani izvolili ljudi, ki bodo s svojo prizadevnostjo gotovo znali ustvariti tako potrebno vez med šolo in domom. Novemu društvu želimo bogatih uspehov!

SPET HRABROST Z NOZEM

Klanja med dračevskimi fanti in onimi iz okolice Smihela pri Žužemberku se ni smlo pozabiti in spet nas je 19. septembra presenetila novica, da je prejšnjo noč 10-letni Alojz Blatnik iz Drašče vasi hrabro zabodel nož v nadihahtno leve roke Jožetu Mencinu iz iste vasi. Mencina so prepeljali z rešilnim avtomobilom v ljubljansko bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti nekaj dni. Ko sta brata Mencina vračala iz Smihela domov, sta skozi vas prepevala, ker bi moral Jože drugi dan k vojakom. Ko sta prišla mimo Sadarjeve hiše, je iz nje planil Blatnik, pijan novokuhanega žganja in špiknil Mencina v roko, rekoč: »Da boš drugič tiho!»

Bliznja in daljna okolica ve, da so v teh krajih pretepi pogosti in da se vedno končajo s hudimi posledicami. Ljudje v okolici zahtevajo od sodišča, da takim ljudem prisojajo strožje kazni! P. V.

Partizansko grobišče

Na novomeškem pokopališču urejujejo partizansko grobišče. Deloma na prostoru bivšega italijanskega grobišča, deloma pa na prostoru, kjer je že pokopanih nekaj talcev in drugih borcev za svobodo, ki so jih med okupacijo postrelili v jetnišnici Italijani in Nemci, bo postavljen velik kamenit spomenik, ves prostor naokrog pa bo zasajen z lepotilnim drevjem in grmičjem.

S tem se bo Novo mesto končno oddolžilo spominu ljudi, ki so dali za svobodo svoje življenje.

Dober pridelek detelje in travnatne krme boste imeli le, ako gnojite s Thomasovo zlatno

Nabavite si jo lahko v KMETIJSKI ZADRUŽI - NOVO MESTO. Ne zamudite izredne prilike, ki se vam nudi prvič po vojni!

Brzopolezno prvenstvo Dolenjske

V okviru občinskega praznika Novega mesta, ki bo 29. oktobra, bo Šahovsko društvo Novo mesto priredilo brzoturnirsko prvenstvo Dolenjske za moštva in posameznike. Moštva štejejo pet članov vsako društvo, sekcija ali podjetje pa lahko postavi poljubno število moštvev. Tekmovanje bo v nedeljo 31. oktobra v Domu JLA v Novem mestu. Na podlagi uspeha posameznikov na ekipnem prvenstvu bodo sestavljene skupine za posamično prvenstvo. Zmagovalna ekipa bo prejela prehodni pokal. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli praktične nagrade. Prijave je treba poslati najkasneje do 24. oktobra na Šahovsko društvo Novo mesto.

Medic in Brkič zmagovalca

Turnir tretjekategorikov je zaključen. Vseh dvajset udeležencev je srečno prispelo na cilj, eni z večjim, drugi z manjšim uspehom. Med udeleženci sta bili članini pritrinil Medic, Slavko Brkič, Milan Brkič, Avsec, major Popovič in Kastelic. Tudi Mihelin in Verbič sta dobro zašla. Morala pa sta se zadovoljiti z zlato sredino. Medic je bil prvič omenjen, saj je zmagal na tem turnirju (čeprav zaradi delitve s Slavkom Brkič le polovična) za Medica lep uspeh. Medic je znan kot vsestranski športnik, na šahovskem polju pa nikoli ni prvič odločeval. Sedaj pa je prišla doba uspehov, delitev prvega mesta na tem turnirju in osvoboditev naslova družstvenega vavka. Tudi Brkič Slavko se je rešeno zavel in pridno osvajal točko za točko, ki so mu prav prišle. Odločeval se je v premišljeni igri, ki ga je obvarovala poraza. Bil je edini neporažen, pohvali pa se lahko z zmagajočim Medicom. Od enajstih partij je tri remiziral, tretje mesto je osvojil Brkič Milan. Poraza ni osvojil Mihelin in Verbič nista obetala nič dobrega. Sigurna igra proti koncu mu je zagotovila častno tretje mesto in II. kategorijo. Dobila je zmagovalca Medic in Brkič Slavko.

Avsec je zasedel četrto mesto. Če bi v začetku bolj pazil, bi tudi njemu ne ušla II. kategorija. Isto velja za majorja Popoviča in Kastelca, ki so ju porazi v zadnjih nekaj vrgli na peto oziroma šesto mesto. Mihelin deli s Kastelicem 6 in 7. mesto, Verbič se je vjadral na 8. mesto.

Vrstni red III. kategorikov: 1. — 2. Medic Samo in Brkič Slavko 3 in pol točk; 3. Brkič Milan 3 točke; 4. Avsec Ferdo 2 točki; 5. Kastelic Popovič 6 in pol; 6. — 7. Major Popovič 6 točk; 8. Verbič 5 in pol; 9. Major Kačunič 3 in pol itd. M.

Okrajno brzoturnirsko prvenstvo

Šahovsko društvo Novo mesto je zadnji petek priredilo IX. letošnje brzoturnirsko prvenstvo okraja Novo mesto. Tekmovanje se je udeležilo 10 šahistov. Sitar, ki je na brzoturnirskih zadnje čase slabše zaigral, je tokrat zmagal. Do medsebojnega srečanja ga je v vodstvu spremljal Fink, zaradi poraza pa se je moral Fink zadovoljiti z drugim mestom. Fink zadnje čase na brzoturnirskih dobro igra in večkrat vodi, toda siedi majhen sprednjaj in zmagaja gre po vodi. Sicer pa je drugo mesto na brzoturnirskih zelo dober uspeh, posebno če je konkurenca taka, kot je bila zadnje čase. Tretje do peto mesto so si delili: dr. Golež, Avsec in major Popovič. Medic je bil 6. in 7. mesto, Sitar 8. in 9. mesto, Verbič 10. mesto.

Vrstni red III. kategorikov: 1. — 2. Medic Samo in Brkič Slavko 3 in pol točk; 3. Brkič Milan 3 točke; 4. Avsec Ferdo 2 točki; 5. Kastelic Popovič 6 in pol; 6. — 7. Major Popovič 6 točk; 8. Verbič 5 in pol; 9. Major Kačunič 3 in pol itd. M.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR DVOR

Stev. 398/1-54

26. oktobra je bila v bližini vasi Brezova reber ustanovljena novomeška četa, katere komandir je bil tovariš Niko Šilih, komisar pa Jože Slak. Istega dne je četa izvršila premik v Brezovo reber, kjer se je zadržala do konca meseca oktobra. Vas Brezova reber pa je bila prva osvobodena vas na Dolenjskem.

Občinski ljudski odbor Dvor je na predlog občinskega zbora Zveze borcev NOV Dvor na podlagi 2. točke 50. čl. Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19-88/52) izdal na svoji redni seji 31. julija 1954

odlok

o razglasitvi 26. oktobra za občinski praznik občine Dvor.

1. člen

26. (šestindvajseti) oktober se razglašuje za občinski praznik občine Dvor.

2. člen

Ta odlok stopi v veljavo z dne m razglasitve na oglasni deski občinskega ljudskega odbora in z dnem objave v Dolenjskem listu.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Predsednik obč. LO Dvor: Frano Pečavar 1. z.

Izpred sodišča

Kazen za obrekovanje

Posestnika Elizabeta Gliha in njen mož Jože iz Žužemberka št. 62 sta se pred nedavnim zagovarjala pred novomeškim okrajnim sodiščem zaradi obrekovanja. V prepripi s svojim sosedom sta izrekli nekaj popolnoma izmišljenih klevet na račun sosedove hčere in njenega moža, češ da sta zagrešila abortus. Glihova pa se nista zadovoljila samo z živimi in sta posegla za nekaj rodov nazaj in celo mrtvim nista prizanašala. Ker sta pred sodiščem zanikala, sta bila obsodena: Elizabeta Gliha na 1500 dinarjev kazni in eno leto pogojno, njen mož Jo-

že pa na 1000 din in eno leto zapora pogojno. Razen tega morata poravnati tudi vse stroške, ki bržčas ne bodo majhni, saj sta Glihova zaradi svoje trdovratnosti potrebovala precej priča, ki so izpovedale njuno krivdo. Sodišče je upoštevalo olajševalne okoliščine, predvsem njuno starost in dejstvo, da doslej še nista bila kaznovana, čeprav sta že bila pred sodiščem zavoljo podobnih prekrškov.

Obsodba je pokazala, da naši zakonj vsestransko ščitijo osebnost pravice in mirno življenje državljanov. L. S.

TATINSKI CIGAN

Cigan Miha Brajdič je že dvakrat sedel zaradi tatvine, pa ga še ni izpametovalo, kajti leto 29. julija je spet sunil v gostilni Vidrih v Otočcu ob Krki 450 din. Cigan, ki je bil ujet, je v priči s pomočjo noža. Mesec dni zapora so mu prisodili na okrožnem sodišču v Novem mestu

Hotel je goljufati

Po predpisih o socialnih dajatvah pripada znesek 8000 dinarjev staremu in mlajšemu otroku. Do tega zneska imajo pravico starši, ki imajo 10 let nepretrgane delovne dobe do rojstva otroka ali 29 mesecev v zadnjih 2 letih.

Neupravičeno si je hotel pridobiti to pravico S. J. uslužbenec pri podjetju Trudbenik v Novem mestu. 15 dni pred porodom svoje žene je izposloval 3 portadila in 2 bolniška lista in jih predložil Zavodu za socialno zavarovanje, da bi mu izplačal 8000 dinarjev. Datum v portadilih so bili različni in dvomljivi. Administratorka Slavka Stanjša je ta portadila izdala, ker je zaupala S. J., da je pošten, in je vpisala datume, ki jih je dikiral. Na 28. septembra mu je referent za kratkoročne dajatve dokazal, da ni vstopil na delo 1. 9. 1953, kot je bilo označeno na bolniškem listu, niti ne 12. 9. 1953, kot je bilo zapisano na portadilu. S. J. je zahteval portadila nazaj in jih je v navzočnosti uslužbenca raztrgal s pripombo, da ne bo ničesar več iskal od zavoda. Te besede pa ni držal, temveč je 12. 9. 1954 spet prinesel podobna portadila, ki so govorila, da je vstopil na delo 12. 9. 1953. Zavod za socialno zavarovanje je poslal naslednji dan svojega uslužbenca v podjetje, da bi ugotovil resničnost podatkov. On razvnetost direktorja podjetja in Stanjša je bilo dokazano, da je vstopil S. J. v delovno razmerje 21. 9. 1953.

Kljub temu, da S. J. ve, da mu ne pripada dodatek 8000 dinarjev, je začel širiti o uslužbenec socialnega zavarovanja sramotne in žaljive besede. S. J. je bil odločen, da se ne odloži, da bi mu izplačal 8000 dinarjev. Za širjenje teh laži uporablja svoje starše v Irči vasi.

Krivo za netočnost izdanih portadil nosi podjetje oziroma uslužbenec, ki je odločen za portadila. Portadila bi moral izdati le na podlagi službenih dokumentov, ne pa na besedo posameznikov, ki so lahko neresnični. S. Z.

Šolsko vprašanje v Dolenjskih Toplicah

Sedanje šolsko poslopje, ki je bilo dograjeno leta 1887 je bilo za takrat dobro in je ustrezalo svojemu namenu. Že nekaj let pred osvobodilno vojno pa je bilo vprašanje povečanja šole na dnevnem redu.

Po osvoboditvi, zlasti še potem, ko je bila uvedena nizja gimnazija, pa je postalo vprašanje nove šole vse bolj pereče. Šolska stavba ne zadošča niti potrebam osnovne šole, kaj šele gimnazije. Pouk je dopolnjen in popoldne v istih sobah, ki jih nikoli ne morejo dobro prečiščiti. Poleg tega pa je pouk še v dveh privratisih prostorih, ki tudi ne ustrezajo predpisom o šolskih prostorih.

Vse te razmere silijo, da se vprašanje gradnje nove šole premakne z mrtve točke. Občani so pripravljeni z delom, vožnjami, lesom in drugim doprinesiti svoj delež. Ljudi občinski odbor naj ne čaka na vzpodbudo od drugod, ampak naj energično prime za delo in si poišče denarnih sredstev.

Občni zbor DPM Novo mesto

V Tednu otroka je bil drugi redni občni zbor Društva prijateljev mladine v Novem mestu. Lahko rečemo, da je bil to prvi občni zbor, ki ga društvo v takem kratkem času toliko plodnega dela, kot ravno novomeško Društvo prijateljev mladine, ki obstoja kolikor dve leti.

Društvo ima sedaj že nad 900 članov. Z vrsto uspešnih prireditvev je našlo najmlajše je društvo več kot opravilo obstoj take organizacije. V nepozabnem spominu je ostal izlet v Ljubljano s pravilnim vlakom Medica hraca ob novem letu 1953. delo številne druge prireditve, kot je bilo kurentovanje, izlet v naravo, avtentivni dan, taborjenje, otroške kolonije in druge, vse z namenom nuditi mladim materialno pomoč, razvedrilo in zdravilo, s končnim ciljem — vzgajati socialističnega človeka. Velika je bila pomoč šolam in ostalim mladinskim organizacijam, prav tako je društvo

letošnji pomlad uredilo otroško igrišče v parku. Vso pažnjo je društvo posvečalo vajeniški mladini ter vzgoji zanemarjenih mladinc. Vse te naloge je društvo izvajalo s svojimi sekcijami in ob sodelovanju s političnimi organizacijami in organi ljudske oblasti.

To občirno in odgovorno delo društva za skrb naših najmlajših in velike naloge, ki stoje pred njim, bi zaslužilo več podpore od članov šmah. Prav z ničemer ni mogoče opravičevati tako plitve udeležbe na občnem zboru, saj je bilo navzočih konaj 60 članov, in če bi to povečini samih žensk. Tudi razprave na poročilu upravnega odbora ni bilo skoraj hobene. Izvoljen je bil nov širši upravni odbor, ki bo po potrebi izvolil še ožji odbor. Novi odbor bo nadaljeval z začetnim delom in se zlasti zavzel za ureditev otroških igrišč v Bešlinju in na Grnu.

Dolenjski obveščevalec

Kino KRKA Novo mesto

Od 15. do 18. okt. ameriški film »CIRANO DE BERGERAC«
od 19. do 21. oktobra: italijanski film »MILJONARSKI NEAPELJ«
od 22. do 25. oktobra: argentinski film »ONECASČENA«

Kino Dolenjske Toplice

15. in 17. oktobra: ameriški film »TAINI TOVOR«
20. in 21. oktobra: francoski film »POVRATEK V ŽIVLJENJE«

Kino Črnomelj

14. do 17. oktobra: TAJINSTVENI PROFESOR
19. in 20. oktobra: CEZ NOC ROJENA

Kino Kočevje

12. in 14. oktobra: ameriški film »VODNJAK«
15. do 17. oktobra: francoski film »TRENUTEK RESNIC«

Kino Loški potok

16. in 17. oktobra: italijanski film »BREZ MILOSTI«
23. in 24. oktobra: ameriški film »OB VELIKI LOČNICI«

MALI OGLASI

PRODAM 30 injeckaj streptociklina za 7.000 din. Naslov pri upravi lista. 373
PRODAM do 7 ha gozda v okraju Novo mesto. Informacije: Šolska ulica 6 Novo mesto. 375

Zahvalo

Vsem, ki ste se me spomnili ob moji 70-letnici se prav lepo zahvaljujem. Posebno se zahvaljujem L. O. M. Novo mesto za čestitke in darilo. Ferdo Buk, Novo mesto

OBVESTILO

Potnike obveščamo, da se ukinejo vožnje na relaciji: Novo mesto — Dolenjske Toplice s 18. oktobrom 1954. Z istim dnem se ukine tudi obvezna prosta šentjernejska — Smarješke Toplice — Novo mesto.

Dne 1. novembra 1954 pa se ukinejo vožnje Novo mesto — Smarješke Toplice ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih z odhodom iz Novega mesta ob 9.45 in 13.30 ter z odhodom iz Smarjeških Toplic ob 12.15 in 17. uri.

Autobusni in tovorni promet »DOLJANCI« Novo mesto

Odvetnik MARKO PREPELUH

je odprl svojo odvetniško pisarno v NOVEM MESTU - Glavni trg 1 (Bergmanova hiša)

Gasilski kotiček

Spodaj imenovana društva iz sektorja Mokronog opozarjamo: da bo društveno ocenjevanje, za katero naj se dobro pripravijo, po naslednjem razporedu: PGD Sevnica 17. X. 1954 ob 8. uri zjutraj
PGD Seio 17. X. 1954 ob 10. uri
PGD Mirna 17. X. 1954 ob 12.30
PGD Volčje njive 17. X. 1954 ob 15. uri
PGD Mokronog 17. X. 1954 ob 16.15 uri

Ostala društva iz tega sektorja bomo obvestili naknadno. OZG Novo mesto

ne pozabite na pravilno FOX za čevlje je zdravilo!

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Odbojka

TVD PARTIZAN NOVO MESTO LETOSNI ZMAGOVALEC

TVD Partizan (Novo mesto): SD Borovo (Borovo) moški 3:2 (15:13, 13:15, 15:13, 13:15, 15:8)
TVD Partizan (Novo mesto): SD Borovo (Borovo) ženske 0:3.

Preteklo nedeljo se je končalo tekmovalno v slovensko-hrvaški odbojkarški ligi. Novomeški ekipi sta morali na težavno in naporno pot v Borovo, kjer sta dosegli močan zmagov. Ženske pa niso več izgubili, nasprotno pa je šlo pri ženskih vrstah je bila domača vsekar bolj uspešna in se je z nedeljko zmago oddolžila za poraz v spomladanskem delu prvenstva. Zmagov je zaslužila.

Vse drugeje pa je bilo pri moških vrstah. Partizan je moral pravzaprav samo še potrditi upravičenost do naslova letošnjega prvaka, ki ga tudi z eventualnim porazom v tej tekmi ne bi mogel izgubiti, nasprotno pa je šlo Borovu za biti ali ne biti. Z morebitno zmago bi se rešil izpada iz slovensko-hrvaške lige. Zaradi tega je igral vsa Ker je bil prepričan, da mu samo čisto odbojkarško znanje ne bo dosti pomagalo, je organiziral prav sto glav svoje publike. Pa tudi to še ni bilo dovolj. Iz doslej še neznanih razlogov se ni javil domači sodnik iz Zagreba, zato je bilo potrebno, da je vsakotli domači sodnik. Pod takimi okolnostmi se je torej začelo. Prvi niz se je končal še kolikor toliko brez večjih nepravilnosti. Zet v drugem nizu je publika navedla zmago. Domači sodnik je pod pritiskom gledalcev pričel vse bolj soditi v škodo Novomeščanov. Niz je pripadel domačim. Tretji niz je izbil za publiko navedla zmago. Domači sodnik zopet dosodi Borovu. Partizan se je za-

vedal, da mora v zadnjem nizu nasprotnika prepričati s polotili, sicer bi ta še na kak način, dovoljen ali nedovoljen, skušala preprediti. In res je po odlični igri nesporno zmagal in zapetili usodo Borova.

To je bila ena od najbolj težkih tekem, kar jih je moška vrsta Partizana kdaj odigrala, vendar je ponovno dokazala, da je v vsaki formi in da si je z zmago v slovensko-hrvaški ligi popolnoma upravičeno zaslužila vstop med osem najboljših odbojkarških vrst, ki tekmujejo med seboj v zvezni ligi. Novomeščanom je tako omogočila, da bodo prihodnje leto na domačih igriščih gledali najboljša jugoslovanska moštva. K temu uspehu Partizanovo Novo mesto naše iskrene častitke z željo, da nas tudi v zvezni ligi ne bi razočaral.

Končno stanje lestvice:

TVD PARTIZAN (Novo mesto)	14	11	3	38	20	22
LOKOMOTIVA (Zagreb)	14	10	4	37	24	20
ZOK LJUBLJANA (Ljubljana)	14	9	5	35	25	18
SD KAMNIK (Kamnik)	14	6	8	26	34	12
SD ILIRIJA (Ljubljana)	14	6	8	24	33	12
SD TEKSTILAC (Varaždin)	14	5	9	23	39	10
SD BOROVO (Borovo)	14	4	10	26	32	8
SD GRAFIČAR (Zagreb)	14	4	10	22	35	8

Številke za imeni društev pomenijo: število odigranih, število dobljenih, število izgubljenih tekem, skupno stanje v nizih, število točk.

Mali roket

CRNOMALJCI na vrhu lestvice

Ekipa TVD Partizana iz Crnomolja dosega v malem roketnem teku uspehe. Preteklo nedeljo so zabeležili zmago v igri z odličnim Brežičani, ki so gladko odpravili z Novomeščani (20:1). Pričačkavali je bilo izenačeno igro, favoriti pa so bili domačini. Toda odlična igra in taktika Cr-

nomaljšev je te domneve postavila na glavo in gošče so zmagali z rezultatom 11:7 (8:4). Rezultat bi bil lahko še znatno višji, da niso imeli Belokranjci smole pri streljanju na gol, saj se je žoga odprila od prečke najmanj deseterkrat. S to zmago se je Partizan Crnomelj povzpela na prvo mesto v II. slovenski ligi.

Jugoslavija zaseda II. mesto na železničarski šahovski olimpiadi v Avstriji

V času od 21. do 27. septembra se je vrtila v St. Urbanu (Avstrija) druga železničarska šahovska olimpiada, na kateri je nastopilo deset evropskih držav: Avstrija, Belgija, Holandska, Jugoslavija, Francija, Nemčija, Švica, Švedska, Finska in Norveška. Vsaka ekipa je nastopila a 6 igralci. V naši ekipi so igrali moški krstniki: dobiti Jovanović in prvokategorik: Babič, Kobler, Milutinčič, Poš in Martin. Kljub temu, da so v francoski, finski in nemški ekipi na-

stopili celo mojstri, je bil uspeh naše reprezentance nad vse časten, saj je zasedla drugo mesto in si osvojila srebrni pokal, igralci pa so dobili srebrne plakete. Individuino je dosegel najboljši uspeh na tretji deski Kobler Ivan iz Crnomolja, ki je ostal poleg Mariborčana Poša edini neporažen. Prvo mesto je zasedla Avstrija, tretja je Finska, Nemčija je četrti, sledi Švedska, Švica itd. Naslednja olimpiada bo leta 1956 v Holandiji.

komunistične propagande in tudi že zaprt. (Vinko Kristjan je bil sekretar okrožnega komiteja KPS za Novo mesto, vendar glavav tega ni vedel.)

»Dva komunistična ne moreta biti skupaj v bolnišnici.« je menil glavav, čeprav sem zanikal, da bi se s Kristjanom sploh poznala. Pokazal sem glavavju vidne znake trihofitije, vendar s predlogom nisem uspel.

Ko nisem mogel v bolnišnico, sem predlagal, naj mi nakažejo stanovanje in hrano v hotelu »Metropol«. To so sprejeli pod pogojem, da bom sam plačeval. Morali pa so seveda uvideti, da te možnosti nisem imel.

Končno je glavav podpisal odlok, ki mi je odredjal hotel »Metropol«, kot prisilno bivaljšje. Brez posebnega dovoljenja se z mestnega področja nisem smel oddaljiti, prav tako pa bi se moral vsak dan prijaviti na orožniški postaji.

V hotelu sem poiskal lastnika, ki so simpatizirali z ljudsko fronto. Opomnil sem jih, naj se z glavavjem dogovorijo, kdo bo poravnal stroške, ki jih sam nisem zmogel.

Medtem ko so se lastniki hotela pravadali z glavavjem zaradi plačila stroškov moje konfinacije, sem jaz lepo stanoval in jedel v hotelu. Pri orožnikih sem se prijavil samo v tistih dneh, ko sem imel kakve važne opravke pri Vinku Kristjanu ali drugje. Tako sem imel za te dneve zagotovilo, da orožniki ne bodo stikali za menoj.

V hotelu bi težko kontrolirali, s kom vse sem govoril. V »Metropolu« se je hranilo več uradnikov, ki niso imeli svojih gospodinjstev, prav tako pa so zahajali vanj tudi drugi Novomeščani. Orožniki so se najbolj jezili zato, ker jih nisem niti toliko upošteval, da bi se vsak dan oglašil na orožniški postaji.

Po desetih dneh telefonskega sporazumevanja med banko, upravo in glavavstvom brez spremstva v Ljubljano. Poprej pa moram seveda podpisati zagotovilo, da se bom v Ljubljani takoj prijavil policiji.

Medtem ko so se lastniki hotela pravadali z glavavjem zaradi plačila stroškov moje konfinacije, sem jaz lepo stanoval in jedel v hotelu. Pri orožnikih sem se prijavil samo v tistih dneh, ko sem imel kakve važne opravke pri Vinku Kristjanu ali drugje. Tako sem imel za te dneve zagotovilo, da orožniki ne bodo stikali za menoj.

KAKO PISMA POTUJEJO

V četrtek popoldne je Francka iz Ločne izročila novomeškemu pismonoši pismo za Jožeta iz Mačkoveca in mu zabičala, da mora biti drugi dan v Jožetovih rokah. Pismonoša ji je obljubil in s pismom v torbi odšel proti Novemu mestu. Francka je vedela, da nosi pošto v Mačkovec pismonoša iz Otočca ob Krki, v Ločno pa iz Novega mesta. Avtobus, ki vozi pošto iz Novega mesta v Otočec, je že odšel, zato je podvomila v pismonošovo obljubo. Otoški pismonoša odhaja v dostavo ob osmih popoldne, torej mora biti pismo do takrat v Otočcu. Toda kako, če pelje avtobus iz Novega mesta šele popoldne? No, Jože je prejel pismo res že v petek popoldne in Francka si tega ni znala razložiti. Zato ji bomo v teh vrsticah povedali, kako in kje je njeno pismo potovalo.

PISMO JE PRIŠLO NA POSTO

Pismonoša je pismo oddal v špediciji pošte Novega mesta. Špedicija je prostor, kjer pošiljke pripravljajo za odpravo. Tu se je Franckino pismo pomešalo med ostale pošiljke in skupaj z njimi nastopilo svojo pot.

V špediciji je velika omara z nestrno predalčki. Pravi jo usmerjevalna omara. Vsak predal ima svoj napis, na pr.: Celje, Ljubljana 1 dostava, Maribor, Metlika—Ljubljana 76, Ljubljana—Kočevje 74, Sežana—Gevgeli 3, Maribor—Zagreb 29, Ljubljana—Maribor 39 itd. V predal Metlika—Ljubljana 76 sme uslužbenec metati samo pošiljke za kraje, ki ležijo ob tej progi. Isto velja za ostale predale. Ob kateri proggi pa leži pošta Otočec ob Krki, pod katero vas Mačkovec spada? Uslužbenec je namreč Franckino pismo vrzel v predal Maribor—Zagreb 29. Saj Otočec leži ob tej proggi. Se je novomeški kartist zmotil? No, bomo videli.

Kartist je razdelil — all kakor pravimo — usmeril vso navadno pisemsko stvarino, predal so polni. Zdar začne prazniti predal za predal. Na kupček pisem, ki jih je vzel iz predala, položi listek z napisom odpravne smeri. Na kupček, v katerem je Franckino pismo, položi listek z napisom »Maribor—Zagreb 29«. Drugi uslužbenec te kupčke povezuje v svežnje. In ko so predali prazni in pisma povezana, začne polniti vreče.

Svežnje s Franckinim pismom mora torej priti na vlak, ki pelje iz Maribora v Zagreb. V tem vlakcu se namreč vozi potujoča pošta Maribor—Zagreb 29. Na vrečo, v kateri je svežnje s Franckinim pismom, pritrjuje napis »Metlika—Ljubljana 76«. Ko so vse vreče zaprte, jih hkrati s paketi nalože na voz in odpeljejo na železniško postajo. Ta voznja je navadno prava tekma, kdo bo prej na postaji: voz s pošto ali vlak. Nekateri namreč prinašajo pošto tako pozno, da morajo poštni uslužbenci na vso moč hiteti, če hočejo vlakom odpraviti še isti večer in ne zamuditi vlaka.

PISMO GRE NA POT

Vrečo, v kateri je Franckino pismo, nalože, torej na potujočo pošto Metlika—Ljub-

vse Slovenije, pa še dobršen del drugih, med njimi tudi Franckino pismo.

Uslužbenec v poštnem vagonu delajo s polno paro. Sortirajo kupe paketov, odpirajo prejele vreče in dele navadno pisemsko stvarino po predalih svojih usmerjevalnih omar. V dolgem štiroinsnem, močno razsvetljenem vagonu vlada tišina. Ni časa za razgovore. Prešetiti je treba na stotine priporočenih in vrednostnih pisem, vskladiščiti cele vozove časniki in paketov. Od Ljubljane do Zidanega mosta vozi vlak samo 1 uro 40 minut. Tam bodo iztovorili stvarino za jugovzhodno Dolenjsko in te je mnogo. Zato hitijo.

IZ LJUBLJANE V ZIDANI MOST

Vlak odpelje. Lovčev ravnotežje delajo uslužbenci dalje.

Belokranjska hiša — ena mnogih značilnosti prelepe Bele krajine

Vročina, prah. Tisočeri ljudje, ki so vsa ta pisma napisali, v tem času spe. Tudi Francka ne misli več na svoje pismo. Zanj skrbijo uslužbenci v potujoči pošti.

Foleg usmerjevalnih omar stoji stojala, od katerih vise odprte vreče. Ena izmed njih je namenjena tudi potujoči pošti Maribor—Zagreb 29. Sem notri vrže uslužbenec svežnje s Franckinim pismom. Vreče se polnijo in ko ob 1.45 pripelje vlak v Zidani most, je naša vreča že zaprta in opremljena z nazivom Maribor—Zagreb 29.

Deset minut pozneje pripelje iz Maribora vlak s potujočo pošto Maribor—Zagreb 29. Vanjo prepeljejo uslužbenci pošte Zidani most vreče in pakete, ki jih je pripeljala naša potujoča pošta iz Ljubljane. Tako je torej Franckino pismo prišlo v Zidanem mostu na potujočo pošto Maribor—Zagreb 29.

Uslužbenec takoj odpre na svojo potujočo pošto naslovljeno vrečo. Najprej presteje in pregleda priporočena in vrednostna pisma, nato se loti ostale stvarine. Razvezuje svežnje in deli pisma po predalih svoje usmerjevalne omare. Tudi na teh predalih so napisali, le da so drugačni kakor v drugih potujočih poštah. Med njimi je tudi eden z napisom »Otočec ob Krki«. Nekaj pisem je že v njem. Vanj vrže tudi Franckino pismo.

Tvarina je razdeljena, vlak vozi proti Zagrebu. Pismo iz predala za Otočec ob Krki so povezana in zložena v vrečo. Ko so v njej še priporočena

pisma, zapre uslužbenec vrečo, pripravi še pakete za Otočec ob Krki in sklep je pripravljen.

IZ VLAKA NA AVTOBUS

V Krškem vlak ustavi. Uslužbenec pošte Videm—Krško 1 prevzamejo med drugo stvarino tudi vrečo za Otočec ob Krki. Prenesejo jo na avtobus in ob pol osmih zjutraj je Franckino pismo na naslovni pošti. Tu ga dobi v roke pismonoša Maks in sredi dopoldneva Jože iz Mačkoveca že ve, kaj mu je Francka iz Ločne hotela važnega povedati.

Naše pismo je torej napravilo prvo čedno pot. Iz Novega mesta s potujočo pošto Me-Lju 76 v Ljubljano, od tu s pot. pošto Lju-Ma 39 v Zidani most, tu ga je prevzela pot pošta Ma-Za 29, ki ga je peljala do Krškega, od tu pa

se je pripeljalo z avtobusom v Otočec ob Krki. V četrtek popoldne ga je pismonoša prinesel na pošto Novo mesto in v petek popoldne je bilo dostavljeno v Mačkovec. Če bi čakalo v Novem mestu avtobusne zveze z Otočcem, bi prišlo tja šele v petek popoldne in bi bilo dostavljeno šele v torek, ker dostavljajo v Mačkovec samo dvakrat na teden.

BREZHIBNA ORGANIZACIJA POŠTE

Pošta si prizadeva na vse načine, da bi prejel naslovniki pošto v čim krajšem času. Izkoristi vsako priložnost, da bi skrajšala čas prenosa in tako delajo pošiljke včasih čudovito zavite poti, samo da pridejo čim prej v naslovni kraj. Služba uslužbenec na potujočih poštah in v špedicijah je zelo odgovorna in naporena. Zgrešiti pravi predal na usmerjevalni omari in pismo se zapelje v čisto drugo smer in zamudi najmanj dva dni. Ti uslužbenci morajo poznati ne samo načrt prevoza pošte, ki izide vsako leto na preko 300 straneh, pač pa morajo tudi vedeti za vsako pošto, kje leži in kam je treba pošiljke zavrti usmerjati. Med vožnjo nimajo časa iskati tega po pripomočkih, kajti vlaki ne čakajo. Ali ste že kdaj pomislili, skozi koliko rok in po kakšnih poteh je potovalo vaše pismo?

Dopisujte v »Dolenjski list«

Mimogrede

Skrb za mater in otroka je v naši državi še posebej poudarjena. Številni zakonski predpisi ščitijo mater v času nosečnosti in porodništvu. Prav posebno skrb posveča naša družba zaščiti otroka in njegovemu zdravemu razvoju. Materinske posvetovalnice, otroški dispanzerji, vrtci, domovi in organizacije ter društva, ki obstojajo pri nas samo v ta namen, dovolj zgovorno izpričujejo, da skrb za mater in otroka ter zdrav naravnost, ni prazna beseda, da o velikih sredstvih, ki jih troši družba pri nas v ta namen, niti ne govorim.

Od 3. do 10. oktobra smo imeli Teden otroka. Da se zbere čimveč sredstev, ki so potrebna za gornje naloge, zlasti pa, da se čimveč ljudi opozori na to, so bile dane v promet posebne znamke, ki jih je bilo potrebno nalepiti poleg običajne znamke, prav tako so bili dani v prodajo majhni lističi po 2 in 5 din, ki so se prodajali z vsemi računi. Teh ubogih par dinarjev, ki so jih morali posamezniki žrtvovati za plemeniti cilj, pa je povzročalo obilo hude kvevi. Vse prodajalke, ki so slijudno dajale te listke priručnane b plačilnim blokom, so slišale take, da se je marsikatera tudi zjokala. »To je nasilstvo, da moramo plačevati še to,« se je razburjala ena. »Kako nas znajo okoli primesti za pet dinarjev,« je zavijala nos druga Novomeščanka. »Saj se nič ne ve, kam gre ta denar, samo vlečejo ga iz nas,« je prebrihtno ugovarjala tretja. Pa je polno drugih pripomb je bilo, in to celo od mater!

Res ne moremo trditi, da ni treba gledati na vsak dinar, toda za večino tistih, ki so najbolj godrnjali, to ne drži. Vsi taki pa bi morali pomisliti, vsaj to, da družba daje ogromna sredstva za zaščito matere in otroka, da se večji del boleznih pri nas zdravi brezplačno, da so brezplačni vsi zdravniški pregledi otrok, da ima vsaka mati v času poroda brezplačno zdravstveno pomoč v porodnišnici ali na domu, itd., itd. Te pomoči družbe je deležen v eni ali drugi obliki skoraj sleherni državljan. Prav zato pa je tako negodovanje poleg drugega dokaz slabe politične zavesti in tudi šibke srčne kulture.

HUDA RDEČA NEVARNOST

Ameriški senator, zloglasni McCarthy je velik sovražnik vsega, kar je rdeče in vse to neumisljeno preganja. Vsem, kar je rdečega, vidi nevarnost za ameriški družbeni red, za kapitalizem. Zaradi te njegove histerične borbe proti vsemu, kar je rdeče, je prišla uprava nekega živalskega vrta v veliko zadrego: med živalmi je tudi nekaj opic, ki imajo rdečo zadnjico...

odlična kvaliteta zm rna cena ugodno pranie to so odlike Perion praška za pranje finih tkanin

Kako smo štrajkali pred 14 leti

Opisal vam bom štrajk, ki sem se ga udeležil pred dobrih štirinajstimi leti v Loški dolini pod Snežnikom. Pozimi 1940-41 je gradila stara Jugoslavija v Loški dolini tako imenovane »Rupnikove linije«. Ker sem bil brez dela, sem se zaposlil pri gradnji teh linij. Tu je delalo kakih 400 do 500 ljudi iz Loškega potoka, Babnega polja, Prezida in Blok. Zaslужili smo tri do štiri dinarje na uro, garali pa kot črna živina. Nekdo smo nosili 50 kilogramske vreče cementa več kot pol ure daleč.

Spali smo v vaseh, ki so bile vse zastražene. Nekega februarkega dne smo se kot ponavadi pripravljali na delo. Naenkrat je med nami zavrsalo, da ne gremo delat, da bomo štrajkali. Zbrali smo se v skupine in prepevali. Okoli polдне smo se zvrstili v kolono s krampi in lopatami na ramenih. Pojoh smo odkorakoma skozi vasi na voljaško komando in v imenu vseh delavcev pogajali za večje mezde in zboljšanje delovnih pogojev. Stražarji naše delegacije niso pustili v štab. Z nasajenimi bajonetmi so surovo preprečili vsak naš poskus. Mi smo grozili s krampi in lopatami. Nemir in hrup sta naglo narasčala. Tedaj se je pred stavbo štaba pojavil blede oficir, ki nas je miril, mnogo besedičil in objubljal, da bo storil vse, da nam bodo povisali plače za 1 dinar na uro.

Ko smo šli drugi dan na delo, je bilo med nami veliko volakov, ki so nas surovo pri-

ganjali k delu. Plače so nam povisali samo za 50 par. Revolucionarno razpoloženje pa ni prenehalo. Delavci iz Prezida, ki so bili glavni pobudniki našega ponesrečenega štrajka, so začeli z organizacijo velikega štrajka. Vojaška oblast ga je preprečila tako, da nas je vse naenkrat odpustila, češ da je zmanjkalo dela. Mi smo odšli, naš štrajk pa je napravil velik vtis med tamkajšnjimi prebivalstvom, saj je bil proti organizirani vojaški sili revolucionarno dejanje. Karel Oražem

Brusniška šola potrebuje inventar

Vse bi še nekako šlo v osnovni šoli v Brusnicah, čeprav so otroci precej razposajeni in »delajo sive lasce učiteljcem, da bi le imeli dovolj klopi, kjer bi lahko sedeli. Tako pa je križ. Dvakrat na dan prenašajo klopi iz razreda v razred, kot mačka miši. Razumljivo, da se pri stalnih selitvah že tako in tako razmajane klopi še bolj kvarijo in jih kmalu sploh ne bo več. Pa ne samo, da je klopi premalo, tudi grde, zrezane, polite s erlimom in majave so že. Kadar bo občina kupovala nove, in to bi bilo potrebno čimprej, bo morala misliti na celoten inventar. Sicer občini ne moremo očitati, da se za šolo ne zanima, saj je že poskusila z naročili novih klopi, pa ni bilo uspeha. Menda zato, ker imajo vse tovrstne tovarne preveč naročil.

Precej je pripomoglo k uničenju klopi v brusniški šoli tudi pomanjkanje prostorov. Mnogi žični sestanki, predavanja in tečaji so bili namreč v šolskih prostorih. Skoraj vsi zimo so starejši ljudje sedeli v šolske klopi, ker drugam niso mogli. Ker so klopi namenjene šolskim otrokom, je razumljivo, da so predčasno odpovedale, ker so sedeli vanje starejši. Upamo, da bomo tudi v Brusnicah imeli kmalu dvorano, ki bo sprejela kakih 50 ljudi in bo za naše potrebe kar zadostovala.

Nevaren mladi varuh

14-letni Garry Brovning v ameriškem mestu Des Moines je bil za varuha osemletnemu Bobbyju Hopp, s katerim sta bila doma sama. Ko sta se spravila spat in mali Bobby ni hotel zaspati, je varuh potegnil samokre, katerega je imel pripravljena na svojem ležišču, pomeril otroku v glavo in ga na mestu ubil.

UTEMELJENA SKRB

Nace Firkeljček bere v Dolenjskem listu, da bo poslej novomeški vodovod dajal vso je enkrat več vode. In Nace se popraska po glavi: »Ojej, ojej, to pomeni, da bo v novomeških klebcih še enkrat več vode teklo v sode...«

ČE JE JAJCE DRAGO, PO ČEM BO SELE KOKOS

»Fajn, krasnol! je vzdihnil Novomeščan, ko je v gostilni popil liter portugalske in plačal zanjo 160 dinarjev. »Po čem bo šele vino?«

RESNICNE SANJE

»Janez, ali ti verjameš v sanje?« »Oh, verjame, verjame, od kar sem eno svojih sanj poročil.«

STARA VERA

»Boštjan, če veš, da imamo v Novem mestu neko novo vero?« »Kakšno?« »Zdi se mi, da so litrovci...« »Naj kar bojo, jaz ostanem pri svoji stari veri.«

NEPOTREBNO VPRAŠANJE

Lepi Pepci je zdravnik operiral slepo črevo. Pa vpraša Pepca po

operaciji: »Tovariš doktor, ali se bje brazgotina od operacije kaj videla?«

»Hm, to je odvisno pač samo od vas...« je odgovoril zdravnik.

KORISTEN GOST

»Lokal moramo zapreti, daj no, zbudil je tistega gosta, ki dremlje v tvojem rajonu,« pravi natakar natakarnju.

»Psi, to je izvrsten gost. Ze pekerat sem ga zbudil, pa samo pogleda, nanovo plača in spet zaspi.«

»... nisem dober: vsako žarnico sem zadel s prvim strelom!«

Spomin na viniško republiko pred 35-letji

(Ob prvem občinskem prazniku Vinice)

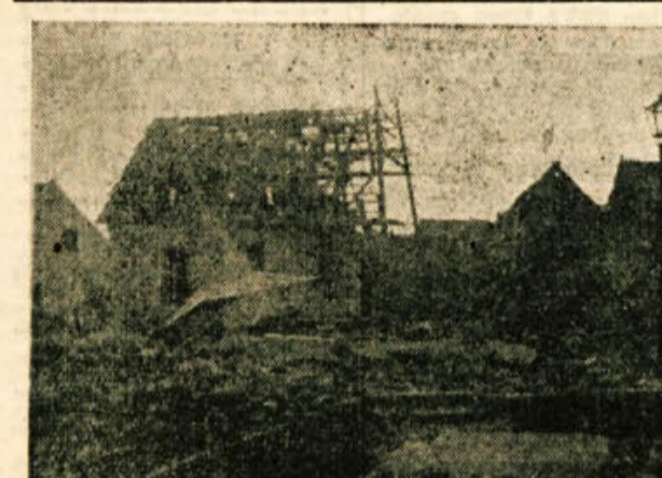
na svojo prisego. Do pravega izbruha je prišlo v ponedeljek 21. aprila 1919. Ko je ta dan občinski sluga Jurij Trampuš oznanil, da bo občinska seja, se je množica začela zgrinjati na trgu in očitno demonstrirati proti kralju. Demonstranti so šli do Sterkove trgovine in vpili: »Dol z njim! Nam ga dajte, da ga bomo sodili! Vrne nam naj naropano blago in žig za žigovanje denarja! Vzklkali so boljše vekomot ter grozili Sterku, farovžu in Benetiču, ki so bili glavni oduhuhi na Vinici.

Sterk se je prestrašil in skrli. Na skrivaj je poslal žig za žigovanje denarja na glavarstvo v Crnomelj. Zbrani razjarjeni množici je govoril Ivan Kobe iz Vukovec. Govoril je o gosposdi, ki se je polastila oblasti, ter zahteval republikansko ureditev. Množica je navajala na občinsko pisarno in zahtevala od župana Mihelca žig. Ta je zatrdel, da ga ima Malik. Zupan je moral z njimi do gostilničarja Malica. Ker tudi tam niso dobili žiga, so pometai vse slike s sten v gostilni, med njimi tudi sliko Ivana Cankarja,

ker so mislili, zaradi brk, da je kralj Peter I. Na trgu se je medtem zbralo kakih 500 do 600 ljudi, ki so vzklkali republiko in socialistični revoluciji. Idejna voditelja te demonstracije sta bila Peter Zugelj iz Podklanca in Ivan Kobe iz Vukovec. Medtem je prihrumela skupina 14 orožnikov in z nasajenimi bajonetmi navajala na množico. Opravili niso ničesar. Množica jih je potisnila ob zid in razorožila. Prisilila jih je, da se, ko so sneli kape in vpili: »Zivela republika!« Oddelek finančarjev se je skrli na podstrešju neke hiše. Ko so zmagali orožnike in onemogočili občinsko sejo, je nastalo med množico veliko veselje. Ljudje so plesali na cesti in prepevali: »Sta se tamo izza gore štari, kralja Petra teraju regrutka!« Stari Stanko je odnekod privlekel zastavo in vpil: »Ziveli boljševiki!«

Voditelji upora so se zbrali ob eni popoldne v šoli in po kratkem posvetu proglasili viniško republiko. Za predsednika so imenovali Franca Vlahoviča, za tajnika pa Petra Malica. Po tem svečanem državniskem aktu se je razvilo splošno ljudsko rajanje. Vsa množica se je razvila in sprevod in odšla čez most na hrvaško stran, kjer so se ji pridružili še številni Hrvači ter skupno z njimi praznovali ustanovitev viniške republike. Ta viniška republika pa je trajala samo tri dni, ker je bila nato s silo zadušena.

Velika senzacija, je viniške obtožene na ljubljanski postaji prvi spozdravila prodajalec časopisov, ki je na ves glas vpil: »Slovenec, Slovenski narod, kupite! Velika sodna razprava: Viniški boljševiki pred sodiščem! Stari Matija Stanko je stopil do prodajalca in se mu predstavil: »Ti, ali bi rad videl viniške boljševike? Evon, nas to samo miče Nato mu je vzel iz rok časopise, jih vrge! po tleh, njega pa napodil.

Med NOB so padale na Vinico nemške in ustaške bombe

Prva svetovna vojna se je končala z razpadom avstrovske monarhije in zmago socialistične revolucije v SZ. Odmelje te revolucije so imeli svoje učinek tudi pri nas. Tako se je 1. novembra 1918 zbralo na Vinici okrog 300 ljudi, ki so demonstrirali proti Avstriji. Obšli so vse urade in pometai ter razirgali vse avstrijske napise in fotografije. Zahtevali so republiko in ljudsko oblast. Zbrani množici je govoril tamonjni nadučitelj Franc Lovšin, vsi udeleženci pa so pred 87-letnim Juretom Pavliščem iz Perudine prisegli za republiko.

Nastanek kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ni uresničil tistega, kar so naši ljudje želeli. Bill so z združenim jugoslovanskim narodov, toda v republiki. Kralja ni nihče želel. Razočaranje ljudi je bilo še večje, ko se je kralj polastil vse oblasti. Poteptane so bile opovrne pravice državljanov, srna se je že takoj ob začetku bo oblasti, skilceva se pri tem

Janez Vitkovič